

Polder.blad

Juli 2015

natuurpunt

Hobokense Polder

De zomer komt eraan ...

Tijd voor natuurbeleving ... alles rustiggaan ... en al uitkijken en nadenken over Natuurpuntprojecten in het najaar.

Bij het schrijven van dit Editoriaal is het half juni. Nog twee weken te gaan en de vakantie dient zich aan. Misschien ga jij deze zomer ook weer op stap in binnen- of buitenland. Nieuwe ontdekkingen doen in alle rust. Geniet ervan!

Of je blijft thuis en je kijkt allicht in onze Kalender wat we je te bieden hebben. En dat is niet minder genieten. Een gevarieerd zomeraanbod, waarbij iedereen aan zijn trekken kan komen: gezinnen met kinderen (bijenhôtels maken, wandelingen ter gelegenheid van de Open Monumentendag, ...) - vlinderwandelings in de Polder - landschapswandeling (Mechels Broek), - vogeltochten door onze vogelwerkgroep Ardea, ... en wil je de handen uit de mouwen steken: neem dan deel aan het weekend-natuurbeheer in één van onze afdelingsgebieden of op woensdag in de Hobokense Polder met onze Goudklompjes, ruim mee zwerfvuil met het superenthousiaste opruimteam, ...

Zomer

*Het korenbloemblauw en het klaproosrood versieren de berm van de weg.
De zomerzon zorgt voor glans op het gras, een vlinder strijkt neer in een heg.
Een badderend meesje in een fontein, hoe mooi kan een zomerdag zijn.*

Inhoudstafel

Editoriaal	2
Kalender	3
Natuurdriedaagse Oostkantons	9
Wat gebeurt er in de Polder?	10
Goudklompjes natuurbeheer	11
Paddenactie 2015	14
Onze sponsors	14
Sponsoring grote projecten	15
Halfblinde steenmarter in HP	16
Project "steenmarterkast"	18
Zwerfvuilactie dd 7 juni	19
Waarnemingen Afd HP	20
Hollebeekvallei	21
Vogelwaarnemingen	22
Slechtvalkenfilm te koop	27
Hotspotvogel	28
Colofon	30
De afdeling in beeld	31
Activiteitenkalender	32

Met dank aan de fotografen.
Enkele foto's werden van internet geplukt.

Voorkaft: Buizerd
foto: Guy Borremans
Achterkaft: Blauwtje
foto: Jan Rose

Wil je een nog ruimer engagement bieden aan de bloeiende Natuurpuntafdeling Hobokense Polder? Kom ons bestuur vervoegen! Of kan je goed met kinderen omgaan? Wij zijn naarstig op zoek naar mensen, wiens handen jeuken om met klasgroepen (vooral kleuters en lagere school) wandelingen te maken in de Hobokense Polder. Uiteraard sturen we je niet onvoorbereid op pad.

We zijn heel trots dat we je met dit Polder.blad al ons 40ste nummer kunnen aanbieden. 4 nummers per jaar, dus al 10 jaar lang informeren we je via het afdelingsledenblad van het reilen en zeilen van de afdeling.

We willen je alvast speciaal uitnodigen om na het zomerverlof - als we ons stilaan weer in de dagdagelijkse tredmolen van het leven bevinden, maar met heel veel opgedane energie - deel te nemen aan de Open Monumentendag. Het ERFGOED van de Hobokense Polder staat op zondag 13 september in the picture. Samen met de cultuurdienst van Hoboken en de wijkraad van Polderstad bieden we die dag een breed gamma aan activiteiten aan. Natuurpunt legt uiteraard de nadruk op natuur met vier geleide wandelingen. Onderweg zal je kunnen genieten van muziek en poëzie, gebracht door onze eigen leden. Heel welkom tussen 10 u en 18 u. Voor meer info: zie onze Kalender op blz 7.

Maar er dreigen ook onweersbuien. In vorig Polder.blad hebben we reeds gemeld dat de subsidies voor natuurbeheer ernstig onder druk staan. Doe zoals reeds 51.000 Vlamingen deden en teken zeker onze petitie:

www.natuurpunt.be/petitie-rede-natuur-je-buurt-nu-het-nog-kan

Een schitterende en zonnige vakantie toegewenst!
Ria

Zondag 5 juli om 14 u

Zwerfvuilopruiactie in en nabij de Hobokense Polder

Door Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil o.l.v. Eric Van Braekel, Frank Van de Craen en Marc Wouters

Elke eerste zondag van de maand is de opruimploeg actief in de Polder of aan de rand van de Polder om sluikestort te verwijderen. Dus stroop uw mouwen op, smeer uw kuiten en kom ons gerust (opnieuw) vergezellen want alle hulp zal nodig zijn.

Praktisch: Afspraak om 14 u op de Schroeiiaan te Hoboken aan het toegangsbord nabij het station.

Info: vreedzaamprotesttegenzwerfvuil@hotmail.com of www.facebook.com/vreedzaamprotesttegenzwerfvuil

Zondag 12 juli om 10 u

Bijenhotels maken in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 - jonckheeredesmedt@gmail.com

Vandaag gaan we drie grote bijenhôtels maken die een plekje zullen vinden in de Hobokense Polder. We gaan grote kasten opvullen met houtblokken (waar we nestgangetjes in boren), bamboe, ...

Een superleuk werkje voor iedereen en zeker voor gezinnen met kinderen.

De wilde bijen zullen ons er dankbaar voor zijn. En elke deelnemer zal

ook een klein individueel hotelletje kunnen maken om thuis in de tuin of op het balkon op te hangen.

Praktisch: We starten met het werk om 10 u op de parking van Procap, Schroeiiaan 15 Hoboken en eindigen er omstreeks 12 u.

Meebrengen (indien in bezit): werkhandschoenen, boormachientje op batterijen

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in ons natuurgebied Hobokense Polder mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (7 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Zaterdag 18 juli om 10 u

Natuurbeheer in de Hollebeekvallei

Info: Dirk Vanderpe – dirk.vanderpe@telenet.be

Vandaag zijn “De Volkstuinjes”, gelegen achter het kerkhof van Hoboken en het wandelpad gelegen aan de Hollebeek, achter de huizen van de Kolonel Harrysstraat, richting Schoonselhof aan de beurt.

We gaan er maaien, snoeien waar nodig en exoten verwijderen. Al wie mee wil helpen, welkom, vele handen maken immers het werk lichter.

RVT Heydehof in de Salesianenlaan te Hoboken.

Er is een middag pauze voorzien om onze boterhammen te verorberen.

Er wordt gezorgd voor frisdranken. Tegen 16 u kan bij een drankje nog wat worden nagepraat.

Gereedschappen zullen aanwezig zijn, wandelschoenen of beter nog laarzen zijn aangewezen.

Graag uw deelname melden aan Dirk Vanderpe.

Praktisch: Afspraak om 10 u aan het

Vrijdag 24 juli en 21 augustus om 19.30 u

2 x op vrijdagavond

Halsbandparkiet-slaaptrek-tellingen

Coördinatie: Joris Van Reusel - 0486/83 62 34 en Luc Van Schoor - 0494/33 63 09

De halsbandparkiet is een schoon vogeltje maar hoort in principe niet thuis in ons ecosysteem. Het is één van de opmerkelijkste recente exoten want deze soort is aan een steile opmars bezig in West-Europa. Vooral in grote steden is de halsbandparkiet meer en meer aanwezig. Nu

zou Vlaanderen minstens 10.000 en mogelijk zelfs al 30.000 halsbandparkieten tellen. Omdat het hollenbroeders zijn, is de impact op soorten als boomklevers en spechten niet te vermijden.

Natuurpunt Studie tracht vanaf dit jaar in Vlaanderen een zicht te krij-

Foto: Luk Smets

gen op de aantallen en spreiding van deze 'groene papegaai'. Het best kan dat door 's avonds uit te kijken naar plaatsen waar ze in groep slapen, zoals grote tuinen, parken en bosjes met oude bomen.

De as Brussel-Mechelen-Antwerpen wordt beschouwd als een potentieel groeigebied voor deze soort. ARDEA wil daarom haar steentje bijdragen aan het onderzoek en zal deelnemen aan de simultaantellingen. We trachten op de vermelde vrijdagavonden meerdere 'telposten' te bemannen in onze regio. Wie doet mee? Tips over slaapplekken in ons werkingsgebied zijn ook zeer welkom. **Wie wil meehelpen bij dit eerste verkennend telwerk neemt vooraf best even contact op met Ardea.** Zo kunnen we vooraf inschatten of

we één of meerdere 'telposten' kunnen bemannen.

Recente info leert dat in de omgeving van Fort VI, de UA-campus en het nabij de parken Steytelinck ten Nachtegalen regelmatige waarnemingen worden gedaan van halsbandparkieten.

Praktisch:

- Samenkomst op de Bist te Wilrijk om 19.30 u (introductie) zodat we de telling kunnen starten om 20 u
- We vertrekken hier in één of meerdere teams, te voet of met de fiets (of een team met de wagen)
- Einde rond 22.30 u
- Meebrengen: verrekijker, wandelschoenen, regenjasje en/of paraplu
- Bekijk kort vooraf de ARDEA-blog: www.hobokensepolder.be/vwg-ardea

Halsbandparkiet

Zondag 26 juli om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 – jonckheeredesmedt@gmail.com

Einde juni werd er weer gestart met het maandelijks weekendnatuurbeheer, overwegend afwisselend een zaterdag en een zondag. Er wordt gewerkt van 9 u tot 13 u. We kunnen ieders hulp gebruiken om het natuurbeheer uit te voeren: jong en oud, man en vrouw, ...

Vandaag gaan we vooral de wandelpaden maaien.

Vele handen maken het werk lichter en geven ook een fijne sfeer. Dus welkom.

Praktisch:

Afspraakplaats: Schroeilaan (straat naast de spoorweg) aan de container aan firma Procap.
Meebrengen: werkhandschoenen en stevige schoenen of laarzen

Weekendbeheer - Foto: Danny Jonckheere

Zondag 2 augustus om 14 u

Zwerfvuilopruiactie in en nabij de Hobokense Polder

Door Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil
Meer info: zie 5 juli

Zondag 9 augustus om 13 u

Natuurwandeling in het Mechels Broek

Info: Luk Smets, 0477/66 94 32 - luk.smets@telenet.be

In de schaduw van de Sint-Romboutstoren, gevleid tegen de oostzijde van de stad Mechelen, strekt zich een groots weidelandschap uit: het Mechels Broek. In dit natuurgebied kan je zalig wandelen of vogels spotten in een van de vogelkijkhutten. De grote waterplas met rietkragen en zeggevelden, de talrijke sloten, struiken en bosjes trekken vele soorten vogels aan zoals blauwborst, ijsvogel, rietzanger, slobbeend of kuifeend. Deze namiddag maken we kennis met dit natuurpareltje.

Praktisch:

Samenkomst om 13 u op de parking van zwembad Sorgvliedt, Krijgsbaan in Hoboken.
Terug: omstreeks 17.30 u.
Goede wandelschoenen, verrekijker, muggenmelk, bij heet weer: zonnepet en drankje voor onderweg.
De wandeling is gratis, maar wel kostendelend samenrijden: 7 eurocent/km te betalen aan de chauffeur (= ca. 3 euro)

Ijsvogel met prooi - Foto: Wim Dekelver

Zondag 16 augustus om 14 u

Vlinderwandeling in de Hobokense Polder

Info en gids: toonverbruggen@skynet.be - 0471/47 53 78

We maken een wandeling van ongeveer 5 kilometer langs de interessantste vlinderplekjes in de Hobokense Polder.

Vandaag frist Toon je kennis over verschillende vlinders nog eens 'life' op of laat hij je kennis maken met de vlinders die in de Hobokense Polder kunnen voorkomen. Atalanta, bruin, bont en oranje zandoogje, dagpauwoog, kleine vos, distelvlinder, gehakelde aurelia, groot en klein koolwitje, klein geaderd witje, hooibeestje, Icarusblauwtje, boomblauwtje, bruin blauwtje, kleine vuurvlinder, koninginnepage en landkaartje kunnen rond deze tijd waargenomen worden. Of zijn er uit het zuiden gele luzernevlinders aan komen vliegen of een

rouwmantel?

De Hobokense Polder heeft al deze vlinders reeds te gast gehad. Vier jaar terug konden we een "nieuweling" voor de Polder ontdekken: de eikenpage. Wil je thuis vlinders aantrekken? Dat kan je doen door rotte bananen op een voederplankje in de zon te leggen.

Praktisch:

Afspraak om 14 u aan Procap, Schroeiilaan (naast spoorweg). Einde omstreeks 17 u. Meebrengen: zonne- en muggenmelk (bij voorkeur lange broek), stevige wandelschoenen, vlindergids (indien in bezit) en verrekijker. Deze tocht kan niet doorgaan bij regenweer. Dan houden de vlinders zich immers verscholen.

Zaterdag 22 augustus om 8.30 u

2e Vogel-verrassingstocht- ARDEA

Gids: Luc Van Schoor - 0494/33 63 09

Leiding: Wim Roelant - 0477/34 07 21

Vandaag draaien we de rollen eens om. Als gids en leiding volgen we geen lang vooropgezet programma of route maar richten we ons op bijzondere vogels die op rijafstand vanuit het Antwerpse te vinden zijn. Waar werden de laatste dag(en) niet alledaagse (trek)vogels of zelfs zeldzaamheden waargenomen? Het kan gaan om steltlopers of andere watervogels, roofvogels, zangvogels, of een enkele onverwachte of zeldzame gast ... maar wel bij voorkeur pleisterende vogels die mogelijk een tijdje blijven zitten op de vindplaats. Tijdens de memorabele eerste editie, op 13 september 2014, met een excursie naar het Nationaal Park De Biesbosch, genoten gelukkige deelnemers en fotografen van werkelijk schitterende waarnemingen met o.a zeearend (3 ex), visarend (5 ex.), grote zilvereigers, ooievaars en nog

veel meer.

Misschien kan de echte vogelfreak, voortgaand op de website "waarnemingen.be" al een beetje gissen welke richting we vandaag uitgaan. Dat maakt de zaak alleen maar spannender voor de deelnemers. Bij het vertrek verneem je waar de tocht naartoe gaat. Zeeland, de Oostkust, Linkeroever of, wie weet, naar andere gebieden? Wil je graag eens verrast worden, dan is dit je kans. Verras de ARDEA organisators met je komst!

Praktisch: Afspraak om 8.30 u op de parking onder de viaduct aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 in Wilrijk. We zijn hier terug rond 18.30 u. Kostendelend vervoer aan 7 cent/km. Meebrengen: picknick, verrekijker, telescoop, fototoestel, vogelgids, regenbestendige kledij en stevig schoeisel.

Donderdag 27 augustus om 20 u: OPGELET: 4de donderdag!

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus

Alle geïnteresseerden welkom!

Zondag 30 augustus om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 – jonckheeredesmedt@gmail.com

Meer info: zie 26 juli

Boomblauwtje - Foto: Toon Verbruggen

Grote vos - Foto: Jan Rose

Kemphaan - Foto: Guy Borremans

Rosse grutto

Zondag 6 september om 13.30 u

Fietstocht (groene gordel ten zuiden van Antwerpen)

Coördinatie: André Van Langenhove - 03/288 00 81 en
Paul Van den Broecke - 03/828 63 38

Ook dit jaar richt Natuurpunt Hobokense Polder een familiale fietstocht in van 40 km.

Waar gaan we fietsen? We gaan dicht bij huis een verrassende groene gordel verkennen.

We komen in Wilrijk, Mortsel, Kontich, Hemiksem.

Je zou niet verwachten in deze regio's zulke groene gordel te vinden
Wat breng je mee?

- * Een fiets per persoon
- * Regenjas (welke we niet gaan nodig hebben)
- * Een brok gezonde humor en de nodige babbels voor onderweg

Praktisch:

We spreken af op de speelweide van Hoboken-Polderstad.

Vertrek fietstocht om 13.30 u
We fietsen aan een tempo dat iedereen (getraind of boodschappen-fietsers) gemakkelijk aankan.

Na de fietstocht is er - voor wie wil - de mogelijkheid om met de groep een **warme maaltijd te nuttigen in Taverne De Schorren** in Polderstad.

Om alles in goede banen te leiden **vragen we u om in te schrijven** voor deze activiteit. Liefst via de website: <http://wijvandepolder.be/goudklompjes/documents/fietstocht/programmas/inschrijven.php> of telefonisch aan André of Paul. Wij verwachten u!

Steile helling ... duwen of afstappen?
Foto: André Van Langenhove

Zondag 6 september om 7.45 u

Bezoek Nationaal Park De Biesbosch (NL) Unieke natuurbeleving op en rond het water

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09
Leiding: Wim Roelant 0477/34 07 21

De Biesbosch is met zijn 7000 ha het grootste zoetwatergetijdegebied van Europa.

Het is een uitzonderlijk rijk natuurgebied met een avontuurlijke doolhof van rivieren, eilandjes met wilgenbossen, grillige krekens met glashelder water, bloemenrijke graslanden en vogelrijke plassen. Vandaag kan je dit alles mee ontdekken op nauwelijks een uurtje rijden van Antwerpen. Het nationaal park kreeg grote bekendheid en waardering door zijn unieke landschap, de populatie bevers, de talrijke broedvogels met sinds kort ook ... zeearend.

De zeearend is dé ster van De Biesbosch! De 'vliegende deur', zoals deze roofvogel met een spanwijdte van 2,40 meter ook wel wordt genoemd, is tegenwoordig vaste bewoner van het natuurpark. Sinds de aanleg van natuurontwikkelingsgebieden (nog 4000 ha extra natuur erbij!) is het aantal zeearenden in De Biesbosch toegenomen.

In 2012 resulteerde dat in het eerste

succesvolle broedgeval. In 2014 kwam er een tweede paartje tot broeden en De Biesbosch is sindsdien het gebied van Nederland met de hoogste dichtheid zeearenden!

Wandelen door De Biesbosch is een aparte belevenis, varen is het nog meer. Met ARDEA komen beide aan bod.

In de voormiddag wandelen we naar de nieuwe natuurgebieden Tongplaat en kleine Noordwaard.

Na de middagpauze in het bezoekerscentrum stappen we in de fluisterboot voor een boeiende (geleide) vaar- en wandeltocht naar het centrale deel van het natuurpark. Daarbij speuren we vanop de uitzichttoren "Zuiderklip" naar o.a. zee- en visarend.

We kijken dus in de eerste plaats uit naar vogels, maar natuurliefhebbers(sters) met een bredere interesse zullen ongetwijfeld ook hun gading vinden.

ARDEA kan de vaartocht aan de

De ster van De Biesbosch: de zeearend

De Tongplaat - Foto: Guy Borremans

uitzonderlijk lage prijs van 20 euro pp aanbieden op basis van 30 deelnemers. Daarom een goede raad: schrijf zonder dralen in en verzekert je alvast van een plaats. Graag tot ziens op 6 september !

Praktisch: Wie mee wil, **stort** best zo vlug mogelijk en uiterlijk op 20 augustus, **20 euro p/p. Jongeren tot 12 jaar en studenten betalen 15 euro.** Gelieve het passende bedrag over te schrijven op rekeningnum-

mer BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder, met vermelding van Biesbosch + aantal personen + gsm-nummer. Afspraak: **Voorverzamelplaats om 7.45 u op parking zwembad Sorghvliedt**, Krijgsbaan Hoboken (8 u Bist, Wilrijk). Terug omstreeks 19.30 u. Kostendelend rijden aan 7 cent/km. Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, foto toestel, regenvrije kleidij en schoeisel, picknick en enkele euro's voor soep en/of drank.

Zondag 6 september om 14 u

Zwerfvuilopruiactie in de Hobokense Polder

Door Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil o.l.v. Eric Van Braekel, Frank Van de Craen en Marc Wouters
Meer info: zie 5 juli

Zondag 13 september tussen 10 u en 18 u

Open Monumentendag in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478/33 24 27 - jonckheeredesmedt@gmail.com

Tijdens de Open Monumentendag rond het **thema "Erfgoed"** wordt ons prachtige natuurgebied **de Hobokense Polder "The place to be"**.

We werken die dag samen met de cultuurdienst van het district Hoboken, met de wijkraad van Polderstad en kunnen ook rekenen op de gewaardeerde inbreng van Mclarsj en The Dreamcatchers o.l.v. Emil Brem. Wat bieden we op deze dag?

- 1) Ga mee op ontdekking met een gids van Natuurpunt langs het industrieel verleden van de Polder. **Er worden drie geleide wandelingen voorzien om 10 u - 14 u en 15 u**, vertrek aan de Polderstadschool !
- 2) U kunt deze wandeling ook op eigen tempo ontdekken via een aangeduid parcours. **Voor families met kinderen is er een begeleide natuurwandeling om 11 u.**
- 3) Op verschillende plaatsen op het

wandeltraject zal muziek kunnen beluisterd worden en zullen gedichten worden voorgedragen door onze eigen leden.

- 4) En als kers op de taart: we zijn enorm fier die dag ook de door leerlingen van Don Bosco gerenoveerde Aciérie te kunnen inhuldigen. Dat gaat natuurlijk gepaard met heel wat feestgedruis, waarbij we ook de leerlingen en onze sponsors voor dit project zullen huldigen.
- 5) Tevens vindt in de woonzone van Polderstad het initiatief 'Polderstad Creatief' plaats.

Praktisch:

Afspraak aan de Polderstadschool, Graspolderlei in Hoboken. Hier zal ook een hapje en drankje te verkrijgen zijn. Heel welkom tijdens de "openingsuren" van 10 u tot 18 u. Voorzie waterdicht schoeisel voor de wandeling in de Hobokense Polder.

Donderdag 17 september om 20 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus

Alle geïnteresseerden welkom!

Zaterdag 19 september om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 0478 33 24 27 – jonckheeredesmedt@gmail.com of Wim Mertens, 03/216 93 62 – wim.a.mertens@skynet.be
Meer info: zie 26 juli

Viindertocht met Toon - Foto: Luk Smets

Aciérie in de steigers: een beeld uit het recente verleden

Zaterdag 26 september om 11 u
Infomoment Behaag Natuurlijk in Boom

Meer info over Behaag..Natuurlijk krijg je vandaag tijdens een infomoment in het Ecohuis in Boom. Achteraf kan je in de tuin, de meeste planten bekijken die te koop worden aangeboden. Bestellingen in het kader van Behaag..Natuurlijk kunnen tot uiterlijk vrijdag 30 oktober doorgegeven

worden op de milieudienst van je gemeente. De bedeling van de plantpakketten is voorzien op zaterdag 28 november.
Afspraak in het Ecohuis 't Kleibrood, 's Herenbaan 129 Boom
Parking in de Beukenlaan of in de Acacialaan. Einde omstreeks 12.30 u
Info: www.natuurpunt.be/behag

Zaterdag 26 september om 19 u
ARDEA's herfst-bijeenkomst (halfjaarlijks infomoment)
Coördinatie: Luc Van Schoor - 0494/33 63 09 en Joris Van Reusel - 0486/83 62 34

De regionale vogelwerkgroep ARDEA organiseert jaarlijks twee bijeenkomsten waarop ze haar activiteiten en resultaten van onderzoekjes toelicht, aangevuld met actuele info uit de vogelwereld. We nodigen deskundigen en/of gastsprekers uit, en zorgen voor een natje en een droogje zodat vogelliefhebbers elkaar in een ongedwongen sfeer kunnen ontmoeten. Hét moment om de verhalen achter je waarnemingen te delen, om tips uit te wisselen en om aan te sluiten bij de vogelwerkgroep-werking. We lichten lopende projecten toe. We blikken nog even terug op de voorbije initiatieven en je krijgt als eerste zicht op de komende activiteiten (o.a. de kraanvogel-trek-driedaagse). Daarbij is er zeker ook plaats voor allerlei nuttige informatie, weetjes, voorstellen, vragen en opmerkingen. We houden de bar deze keer wat langer open voor een gezellig 'vogelpraatcafé'! En misschien wil jij ook wel een handje toesteken 'achter de schermen', bij de organisatie van activiteiten, bij het gidsen...? Laat het zeker weten. Jong of oud, dames en heren, oude rot of prille vogelkijker, fotograaf of twitcher, lonesome ranger of sociaal duifke,... iederéén is welkom op deze lokale birding-hotspot! We hebben alvast o.a. volgende punten op het programma staan:

- ✓ Stand van zaken van het regionaal uilenonderzoek 2015
- ✓ De blauwe reigerkolonie van het Schoonselhof: evolutie en bedreigingen
- ✓ De slechtvalken van 't Kiel: hoe zit dat daar nu mee?

- ✓ De hoogtepunten uit 10 jaar trekellingen op de Trektelpost Hoboken Polder
- ✓ Een deskundige gastspreker (thema: vogeltrek)
- ✓ Terugblik op de voorbije activiteiten (of: wat heb je gemist?)
- ✓ Nieuwe excursies en projecten 2015-2016 (of: wat je beter niet mist!)
- ✓ ARDEA-vogelfoto's: een overzicht van de beste seizoensfoto's van onze huisfotografen!
- ✓ Tweede en finale ronde van de verkiezing van de ARDEA-vogelfoto-van het jaar. Doe je ook mee aan de vogelfotowedstrijd? Zend je 5 beste vogelfoto's in vóór 20 september en maak kans op een bijzondere prijs! E-mail naar ardea@hobokensepolder.be.

Praktisch:

- Deuren open vanaf 18.30 u (helpende handen zijn steeds welkom bij het zetten van de tafels...)
- Start om 19 u, einde programma rond 22 u
- Nadien voorzien we ruim tijd om na te kaarten en bij te praten; ook 'in 't laat' kan binnenvallen is ook welkom!
- Plaats: CC De Markgraaf, Kapelstraat 8, Hove (vlakbij de kerk, er is een ruime parking)
- Deelnemers ontvangen gratis de gloednieuwe en handige Ardea-vogelcard én het overzichtelijke Ardea-bulletin
- Vanaf de dag nadien is het nieuwe Ardea-bulletin ook te vinden op en downloaden via de website www.hobokensepolder.be/vwg-ardea

Meidoorn

Vliegende kluut

CC De Markgraaf - Hove

Slechtvalk - Foto: Guy Borremans

Natuurdriedaagse Oostkantons Vrijdag 6 - zondag 8 november 2015 Vogelwerkgroep ARDEA

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

Leiding: Marc Hofman 0494/56 01 07

Voor haar tweede meerdaagse blijft de vogelwerkgroep binnen de landsgrenzen.

De Oostkantons zijn landschappelijk zowat het mooiste wat België te bieden heeft.

Zoals een goed grensgebied be-
taamt, heeft de grootschalige
infrastructuur er nog niet zo huis-
gehouden in en rond de verstilde
dorpjes. Wél liggen in deze omge-
ving schilderachtige riviertjes zoals
de Warche, de Our, de Holzwarche
en de Schwalm. Je vindt in deze
valleilandschappen nog zo goed als
onaangetaste brongebieden, uitge-
streckte wouden, moerasjes, vochtige
graslanden, heiderestanten, heggen
en houtwallen.

De streek heeft een apart klimaat
door de hoogteligging. Dit zorgt
niet alleen voor afwisselende land-
schappen, maar ook voor andere
plaatselijke vogelsoorten. Zeldzame
broedvogels zoals **zwarte ooie-
vaar, korhoen, klapekster, oehoe,
ruigpootuil, notenkraker, grijskop-
specht en paapje** vinden hier nog
een geschikt biotoop. Het bosrijk
gebied is ook bekend voor zijn mooie
populaties **edelhert, ree, vos en
wilde kat**.

We gaan op zoek naar enkele typi-

sche vogelsoorten. Dit is
de enige regio in België
waar het korhoen nog
voorkomt. Er is een kleine
kans dat we deze soort
te zien krijgen. Verder
zullen we mogelijk nog
een aantal andere inte-
ressante soorten kun-
nen waarnemen zoals
**waterspreeuw, glans-
kopmees, goudvink,
geelgors, kruisbek,
rode wouw** en mogelijk...
oehoe

Rond deze tijd trekken - bij
gunstig weer - hele vluch-
ten **kraanvogels** roepend
over de Oostkantons en
Eifelstreek naar warmere
oorden...een onvergete-
lijke belevenis. We duimen
alvast voor een zonnig
weertje.

Deze uitstap vormt een
unieke gelegenheid voor
wie deze en andere soorten
wat beter wil leren kennen.
Alles bijeen stof genoeg
dus voor een zeer boei-
end weekend met rustige
natuur- en landschapswandelingen
langs nog niet platgetreden paden ...
een verademing!
Zorg dat je tijdig inschrijft ...
er kunnen max. 21 deelne-
mers mee!!

Verblijfplaats: Groepsacco-
modatie "Snowview lodge"
in Medendorf. Een zeer
geschikt logement met de
nodige tweepersoonskamers
in een rustig dorpje met mooi
uitzicht.

Deelnameprijs: 120 euro,
verblijf en maaltijden inbe-
grepen, kinderen betalen 76
euro. We rijden kostendelend
aan 7 cent/km.

Manderfeld - Foto: Luc Van Schoor

**Inschrijven kan vanaf nu tot ui-
terlijk 1 oktober** mits voorafgaande
melding per e-mail aan
marc.hofman3@telenet.be (maar
weet dat het eerste ARDEA weekend
vorig jaar (naar Cap Gris Nez) op 4
dagen volzet was...)

Je bent pas ingeschreven na **stor-
ting van het voorschot van 50
euro p.p.** op rekening BE81 5230
8065 0424 van Natuurpunt Hobo-
kense Polder, met referentie: Oost-
kantons + het aantal personen.
Het saldo wordt tegen 1 oktober
betaald. De deelnemers ontvangen
later de nodige info.

Kraanvogel - Foto: Guy Borremans

Wat gebeurt er in de Polder?

Tekst: Wim Mertens - Foto's: Dirk Vandorpe en André Van Langenhove

In de lente leeft de natuur op en krijgt alles terug kleur. Planten en bomen groeien uit en gaan bloeien. Insecten en andere kleine beestjes profiteren van deze weelde, ze zwemmen, kruipen en vliegen rond op zoek naar eten en partners. Vogels en zoogdieren profiteren op hun beurt van deze overvloed aan voedsel, het perfecte moment om een nest te maken en kleintjes te voederen. In de lente gunnen we de natuur in de Hobokense Polder dan ook met plezier wat rust. Vanaf 1 april draait het natuurbeheer op een lager pitje. Tot half juni wordt er niet gemaaid of gekapt. Maar omdat de Goudklompen niet stil kunnen zitten, concentreren zij zich op het onderhoud van onze infrastructuur (paden, banken, kijkhut, educatieve borden, veeafsluiting...).

Begrazingsraster

Grote stukken van het begrazingsraster werden vernieuwd. Afgebroken palen werden vervangen, loshangende prikkeldraad werd aangespannen. Omdat enkele kalfjes zich in het begin van de lente steeds opnieuw door de draad murwden om het malse gras aan de andere zijde te bereiken, werd er op sommige plekken een extra prikkeldraad bij gespannen. Binnenin het raster werd op 8 maart een kalfje geboren dat helaas snel dood ging. Het kalfje dat op 1 mei werd geboren, stelt het wel!

Wandelpaden

Op tal van plaatsen is de laatste maanden boskiezel aangevoerd om de paden beter begaanbaar te maken. Dit is zoals zoveel beheerbezigheden een "never ending story".

Aciérie

De studenten van Don Bosco Hoboken werkten verder aan het herstel van de Aciérie. De werken lopen op het eind van het schooljaar af. Nadien zullen we, met steun van de firma Blauwe Hond, de ramen en deurgaten veilig afsluiten zodat het gebouwtje dienst kan doen als opslagplaats voor hooi en stal voor de grazers.

Japanse duizendknoop

Voor de bestrijding van Japanse duizendknoop maken we een uitzondering op de rustperiode van het beheer. Omdat

we deze soort niet met vergif willen uitroeien, besloten we hem zeer frequent te maaien. Een eerste maaibeurt eind april, begin mei is dan noodzakelijk. We trachten de geluidsoverlast die bij deze maaiwerken hoort, zoveel mogelijk te beperken.

Container

Het dak van onze container werd samen met de daken van Procap voorzien van een groendak. Vroeger op het jaar plantten we een dubbele haag aan tussen de parkeerplaats van Procap en de toegangsweg naar de Hobokense Polder. Het is een (zeer) gemengde haag, die - als ze volgroeid is - vol bloemen, insecten en vogeltjes zal zitten. Tussenin werden ook een aantal grotere hoogstambomen geplant.

Werken in de Polder met de Goudklompjes en anderen maart - half mei 2015

Tekst: Roger Desmedt - Foto's: André Van Langenhove

Vaste ploeg GKI's: Gilbert VdV, André VL, Franz VL, Michel C, Chris V, Peter VE, Johan R., Jos DG, Gilbert P, Andreas R, Freddy V, Luc D., Francina V., Chris M., Ludo DP, Freddy T. en Roger D.

Derden: Adri J., André D., Dirk VD en Joseph

Jongeren: Iori, Yaro

Woensdag 4 maart

GKI's + Danny + Leertraject Leyweg + Passage + SA samenlevingsopbouw

Vandaag werkten we op 4 fronten:

- Aanplantingen Procap: Beukenhaag langs betonweg
- Kappen wilgen: aan Volkstuinjes oude spoorweg
- Raster aan Scheldedijk: draad herstellen, zodat koeien binnen blijven. (400 m)
- Dam + opruim aan gracht langs velden 512 en 513

Na het verdelen van het materiaal werd er rond 9 u vertrokken.

Tractor naar velden 512 en 513 - Auto Franz naar Scheldedijk- Kar met Roger naar wilgen

Kar en kruiwagen voor aanplantingen.

Ook de Passage Sigrid en Tajson kwamen langs en gingen meehelpen aan de gracht en dam langs velden 512 en 513.

De "leerexperten" groepen Karen en Katrien leverden schitterend werk aan de wilgen en aanplantingen Bedankt juffen Karen en Katrien en jullie Iln voor het geleverde werk.

Ook de werkgroep "verborgen kloostertuin" Koen, Patrick, Franky, Paul en Abdoul, leverden – niet enkel voor het ophalen – maar ook voor de medewerking, schitterend werk. Bedankt! Ook dank aan Sigrid en Tajson voor jullie hulp.

Na vertrek gasten, werd er door de Goudklompjes verder opgeruimd. - **40 werkers**

Dinsdag 10 maart

Atheneum Boom + GKI's

Schitterende werkdag, met veel zon!

We hadden vandaag het Atheneum van Boom op bezoek, die met 55 Iln. en 4 Ikn. (Saskia, Stijn, Stefanie en stagiaire Bo) ons kwamen vervoegen in de Polder.

Een zeer toffe, enthousiaste en ijverige groep leerlingen, die door hun leerkrachten zeer goed in de hand gehouden werden.

6 Goudklompjes (André VL, Franz VL, Michel, Andreas, Luc en ikzelf) stonden om 9 u paraat om de werkzaamheden voor te bereiden.

Andreas en ik vingden de school op aan het station, waar de leerlingen en leerkrachten in twee groepen werden verdeeld:

Gids Sylvia met Ikn Stijn en Stefanie + 27 Iln wandelen

Andreas en Roger + Ikn Saskia en stagiaire Bo + 28 Iln werken aan de bocht aan de Leygracht.

Groep 1 begon met het afbreken van een bestaande takkenwal, meer overzicht + vrijmaken van een ruim grasveld en ook een takkenwal creëren naast de wandelweg, als afscheiding van het Broekskot. Nadien alle hout, takken en struweel verwijderen. Proficiat aan de leerlingen van het Atheneum Boom (technisch Sport en Handel). Geweldig geholpen! Ook dank aan Saskia en Bo voor de organisatie.

In no time was het tijd om met een

kleine wandeling, o.l.v. André VL en Godelieve naar de Schorren (eten) te vertrekken.

Daar was de wandelgroep al even neergestreken, zodat na een kort samenzijn, de tweede groep (Stijn en Stefanie + 27 Iln) naar de werkplek konden vertrekken.

De eerste groep wachtte hier op gids Luk, om hun wandeling aan te vatten.

De werkers begonnen waar hun collega's waren gebleven, struweel, takken en bomen verplaatsen naar de takkenwal langs het Broekskot. Stijn en enkele flinkerds ruimden aan het Salamanderpad een overhangende boom op en aan de splitsing een struik, zodat de wandelweg beter begaanbaar werd.

Het was formidabel te zien wat een werk er vandaag verzet werd. Als de "oudjes" dit alleen hadden meuten doen, hadden we hier zeker twee woensdagen voor moeten uittrekken. Proficiat aan de leerlingen van het Atheneum van Boom (Technisch Sport en Handel). Fantastisch gewerkt! Ook dank aan Stijn en Stefanie voor de organisatie - **65 werkers**

Woensdag 11 maart

GKI's alleen + Joseph

Verder ruimen aan Leygracht, bomen en takken - **10 werkers**

Donderdag 12 maart

Atheneum Boom + Gkl's
Vandaag gewerkt in de Polder onder schitterende weersomstandigheden met een toffe school (Ath. Boom) 5 Gkl's begonnen al vroeg aan de voorbereiding van de werken.

- Speciale paddenstoelen afpalen
- Takkenwalen aftekenen
- Plaats bepalen wandelpalen en zitbank. De school ophalen aan het station en een inleidende uitleg en splitsing van de groep.
- Saskia en Bo met de Iln van Wetenschappen ASO vertrokken met gids Sylvia op wandeling.
- Stijn en Stefanie met de Iln van Sport/Wetenschappen ASO gingen naar de werkplek.

Aan de Leygracht werden twee groepen gemaakt:

- Rakelen van struweel
- Maken van takkenwal en struweel opstapelen.

Na pauze en verdere opruim, vertrek naar de Schorren.

Op voorstel van André VL werden twee wandelpalen geplaatst om sluiptwegen te vermijden EN er werd een zitbank geplaatst (boomstam) om de bocht niet te kunnen afsnijden.

Bedankt Stijn en Stefanie en jullie hardwerkende Iln. Dit was een toffe ervaring. Knap werk.

Na eten en drankjes in de Schorren, ging deze groep wandelen met gids Luk. De andere groep ging naar de werkplek.

Daar werden door de Iln twee takkenwallen aangelegd.

- Eén langs de zijkant van de weg om het CG te beschermen
- Eén voor de bocht om sluiptwegen te vermijden.

Na een pauze en algemene opruim - de Iln. trokken de struiken met wortel en al uit de grond - werd deze sessie afgesloten en vertrokken we langs de Schorren naar het station.

Dank ook aan Saskia, Bo en hun Iln. Jullie hebben ons schitterend geholpen. Twee knappe natuurdagen zaten er weer op - **44 werkers**

Vrijdag 13 en maandag 16 maart

Pius X werkt samen met Danny

Woensdag 18 maart

Gkl's + "Leerexpert" Leyweg + Joseph en Danny

Onder een grijs wolkendek gewerkt op drie fronten:

- Wilgen kappen (op vraag van NOVA, die de takken ophaalden) met Leerexpert "Leyweg".
- Scheldelaan (100 m voor parking) grasboorden vrijmaken en ook aan de takkenwallen van de parking alles opruimen.
- Hout afvoeren van Leygracht werken naar depot.

Bedankt juf Sherley en uw Iln, jullie hebben schitterend gewerkt, de NOVA-mensen zijn u dankbaar. Franz en Andreas gingen dan op vraag van wandelaars een kalf bevrijden dat zich had vastgewerkt in het raster.

Met alle materiaal naar de container

- **24 werkers**

Woensdag 25 maart

Gkl's, Leerexpert "Leyweg" + Danny
Onder slechte weersomstandigheden op vier fronten gewerkt:

- Raster herstellen (Kijkpunt). Om uitbreken van de runderen en vastzitten in draad te voorkomen.
- Schroevelden, JDK kortwieken.
- Container, gereedschapsbord naast werkbank in orde brengen.
- Grote Rietveld, om daar een dubbele meidoornhaag aan te planten, met de hulp van "leerexpert" Leyweg (groep Karen en 12 kids). Proficiat juf Karen en uw kids, dikke duim omdat jullie zo flink waren er door te komen en ... schitterend werk hebben geleverd! Bijna 50 m dubbele haag is aangeplant.

De Gkl's en Danny verzamelden tegen 12 u aan de container, om daar droog te genieten van koeken, bokes en drankjes. Alles opruimen en deze (niet zo droge) natuurdag zat er weer

André Van Langenhove

op - **26 werkers**

Woensdagen 8 en 15 april

Stormschade in raster (rode wandeling) oplossen en hout afvoeren.

Stormschade oplossen op en rond Scheldedijk. Hout afvoeren, zwerfvuil (Nancy) afvoeren rode zakken en voorbereiding zomerwerken aan Scheldedijk - **telkens 12 werkers**

Woensdag 22 april

Gkl's + Joseph + "Leerexpert Leyweg" + de Passage

- Planten aanplantingen aan veldje vroegere kijkhut. 2 Goudklompjes + school + Passage

- 8 Gkl's + Joseph leggen nieuw depot aan ter hoogte van Naftaweg/ Metaalstraat + wandelpad verstevigen met boskiezel en toevoerweg verstevigen en verbreden.

Dank aan juffen Kelly en Pamela + hun leerlingen (leerexpert "Leyweg") voor jullie werk.

Dank aan Sigrid en Dior (de Passage) voor jullie hulp - **24 werkers**

Woensdag 29 april

Gkl's + Joseph en Danny + Hofke van Thys + Passage

Schitterend lenteweertje!

10 Gkl's + Joseph en Danny vertrokken met maaibalk en zitmaaier naar de werkplek. Vermits de JDK dit jaar minder groeit - Polderke was haast niets - namen we een nieuw veldje (tegenover Schroevelden over de Leygracht) onder handen.

- 2 Gkl's verwijderden (manueel)

een struik die over het knuppelpad (naar Leygrachtbrug) groeide. Nadien verwijderden ze manueel de JDK aan de brug en zo verder langs de gracht naar de anderen toe.

- Danny J. verwijderde met de zitmaaier her en der gras en JDK (kleine plantjes) en nam nadien het SIBLO-veld en Polderke van Thys onder handen. (in juni doen we deze velden volledig en grondig)
- 3 GKI's + tractor haalden het resterende hout (4 ladingen) van de Schroevelden weg en leverden dit af aan het depot.
- De andere Goudklompjes + Joseph begonnen aan het veldje. Nadien kwamen ook de Passage (Sigrid en Tajson) en later ook de school "Hofke van Thys" (Juf Sanne en Mr Piet + 23 Iln) ons versterken.

In no time was dit veld geruimd en kon er gerust worden, even de kijkhut bezoeken en dan laatste restjes opruimen.

Bedankt Sigrid, Tajson (Passage), juf Sanne en meester Piet met jullie hardwerkende en enthousiaste leerlingen. Schitterend gewerkt!

De overgebleven Goudklompjes konden even uitblazen en lunchen om nadien nog even een gevallen boom (manueel) op te ruimen op het "Polderke" en dan alles in te laden en huiswaarts te keren - **39 werkers**

Woensdag 6 mei

GKI's + nieuwe kracht Freddy Tuerlinckx en de school Het Kompas Ondanks slechte weersvoorspellingen, volledig droog en ... met zon ... kunnen werken.

Verschillende taken vandaag:

- Herstellen raster Aciérie
- Omgeving Procap zuiveren van JDK + aanplantingen aan hek Schroeilaan (op vraag van Procap ter compensatie van hun ondersteuning en inbreng)
- 2 wandelpalen plaatsen (vervanging - vandalisme)
- Nieuwe aanplantingen (aan P) vrijgemaakt van JDK
- Kompas/Procapveld + aanzet oude spoorweg vrijgemaakt van JDK.

12 GKI's + onze nieuwe kracht Fred-

dy Tuerlinckx waren al vroeg paraat. Ook de school "Het Kompas" was er vroeg bij (juffen Lisette en Katrien + 18 Iln.) zodat we snel de taken konden verdelen:

- 3 GKI's vertrokken naar de Aciérie om daar het raster en een wandelpaal te herstellen. Later plaatsen zij ook de wandelpaal aan de oude spoorweg, was verdwenen!
- 1 GKI'je + Lisette en 3 Iln. gingen de aanplantingen doen aan het hek van Procap (Schroeilaan)
- 1 GKI'je + 1 Il. trokken de JDK uit de nieuwe aanplantingen langs de parking.
- De anderen + juf Katrien en de rest van de Iln. verwijderden de JDK aan oude spoorweg, Kompasveld, achter nieuwe talud en aan de punt langs de Schroeilaan. Deze werd afgevoerd naar put aan oude spoorweg en over de oude rails gelegd.

Tijdens een welgekomen pauze, werd juf Lisette (die dit schooljaar haar schoolcarrière on hold zet, door de Goudklompjes (en bestuur) bedankt met een leuke attentie. Na een laatste opkuisbeurt van hun veld, trokken de leerlingen nog even naar de kijkhut en daarna terug naar school.

Bedankt juffen Lisette en Katrien en jullie enthousiaste Iln. Jullie hebben knap werk geleverd vandaag.

Juf Lisette, geniet van je komende vrije tijd, ik blijf je aanschrijven en ... als je tijd hebt, kom maar af!

De Goudklompjes werkten de punt aan Procap, dijk en veld verder af en toen konden ook zij lunchen.

Dan alles inladen om op tijd thuis te zijn, want het begon te overtrekken en te waaien! -

33 werkers

Woensdag

13 mei

GKI's Danny J + 2 klassen Polderstadschool (5° en 6°)

Onder een stralende zon gewerkt!

Twee werkplaatsen:

- Openlucht-klas, Sala-

manderpad en -veld, JDK aan Schroevelden en ingang naar klasje + vierkante put. (6° jaar + GKI's)

- Kijkpunt en omgeving (5° jaar + Danny en GKI's)

11 GKI's + Danny J. waren al vroeg paraat om alle materiaal in te laden (2 klassen aan het werk) en naar de werkplaats te brengen.

Op de werkplaats stonden de Iln van de Polderstadschool (5 en 6) met hun juffen Ann en vervangster van Tom al te trappelen van ongeduld.

Na verdeling van materiaal onder de groepen werden de werken aangevat:

- Openluchtklas opruimen en ontdoen van begroeiing. Boomstammen ontschorsen en alles opruimen
- Salamanderveld en -pad en JDK begin Schroevelden afmaaien en opruimen
- Vierkante put ruimen en opkuisen.

Met de tractor werd een lading boskiezel opgehaald en op de doorgang (SIBLO veld naar openlucht-klas) gestort en afgewerkt.

Aan het kijkpunt werd ook zeer hard gewerkt:

- Kijkpunt volledig opgeruimd en ontdaan van begroeiing
- JDK rond kijkpunt afgemaaid en geruimd
- Begroeiing ingang werd gesnoeid en opgeruimd.

Na een verdiende pauze en late lunch moest de school vertrekken.

Dank aan de juffen en de Iln van Polderstadschool, knap gewerkt!

Na de lunch nog wat JDK ruimen aan begin pad en dan alles inladen en afvoeren - **60 werkers**

Paddenactie 2015

Danny Jonckheere

We hebben records gebroken op de twee overzetacties !
Nog nooit waren de aantallen zo hoog op de twee acties die we nu toch al vele jaren doen.

Voor de Hobokense Polder zitten we al aan de 23ste jaargang, met geregeld ups en downs.

Maar dit jaar was een topjaar: 551 levend overgezette dieren, hier zitten zowel padden, kikkers als salamanders bij.

Voor Fort 8 was het nu de 5de keer dat er een paddenactie werd opgestart. De actie wordt daar ook alsmar groter en de lengte van het paddenscherm wordt er langer. Hier zitten we met een totaal ander gegeven. Het zijn de gewone padden die het merendeel maken van de aantallen. Wel blijft de springbak van de hondenschool een groot succes voor het voortbestaan van onze salamanders daar. Er zitten er wel een paar honderd in, meestal Alpenwatersalamanders en kleine watersalamanders.

Langs deze weg wil ik alle helpers bedanken, die dit jaar weer met volle inzet de amfibieën een veilige oversteek hebben gegeven.

En we zien elkaar weer terug bij de volgende actie in de eerste maanden van 2016. Komen jullie dan ook mee helpen? Geef dan zeker een seintje.

Hobokense Polder	2011	2012	2013	2014	2015
levend	79	71	371	467	551
dood	45	37	93	187	162
Fort 8					
levend	227	348	1017	1142	1379
dood	0	29	31	29	14

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel Hobobikes BVBA, Kapelstraat 137, 2660 Hoboken Tel. 03/827 58 47

DVV Kantoor "Alert", Kioskplaats 62, 2660 Hoboken Tel. 03/827 31 50

Verzekeringskantoor Marc Van Ruymbeke, Frans Smekensstraat 7, 2660 Hoboken Tel. 03/827 29 48

Beenhouwerij Van der Keere, Kapelstraat 39, 2660 Hoboken Tel. 03/827 53 01

Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03/830 44 90

Uurwerken, juwelen en optiek, Annik De Mey, Kioskplaats 81 / 83, 2660 Hoboken Tel. 03/830 21 12

Centrale verwarming & Sanitair Lamberechts bvba, Jan van de Wervelaan 39, 2660 Hoboken Tel. 03/830 29 75

Brood & Banket Bij Marc & Evi Helsen, Kregelstraat 83, 2660 Hoboken Tel. 03/827 47 04

Broodjeszaak Bagatelle, Steynstraat 35, 2660 Hoboken Tel. 03/825 47 44

Sponsoring voor enkele grote projecten in de Hobokense Polder

Roger Desmedt en Wim Mertens

Onze vereniging Natuurpunt Hobokense Polder bestaat door de inzet van ontelbare vrijwilligers:

- Bestuursleden die allerlei taken op zich nemen, vergaderingen bijwonen en beslissingen nemen
- Beheervrijwilligers (woensdagen en zaterdag/zondagen) die wekelijks/maandelijks met de hulp van scholen en andere groepen het natuurgebied onderhouden zoals Vreedzaam Protest tegen Zwerfvuil: vrijwilligers, die elke eerste zondag van de maand, zwerfvuil ruimen in en rond onze Polder.
- Vrijwilligers die steeds paraat staan om bij elke activiteit hand- en spandiensten te leveren (catering, opbouw en afbraak en technische ondersteuning).
- Gidsen die rondleidingen organiseren voor scholen en derden.
- Vrijwilligers die de boer opgaan voor promoactiviteiten.
- Vrijwilligers die in scholen natuur-educatie en praktijkmomenten (vogelkastjes, vogeltaartjes en bijenhôtels maken) organiseren. Een vogelwerkgroep die ondermeer in onze natuurgebieden vogeltellingen verzorgen.
- Vrijwilligers die beheer uitvoeren in andere natuurgebieden in onze afdeling (Hollebeek e.a.)
- Opmaak en verzending van ons Polderblad
- Financieel wordt zowel de werking van de vereniging als het beheer van de natuurgebieden ondersteund door de Vlaamse Overheid en door de Stad Antwerpen. We ontvangen ook sponsorsteun van enkele Hobokense handelaren.

Maar soms zijn al deze middelen toch niet toereikend en moeten we

bijkomende financiële bronnen aanboren.

Dit is het geval voor volgende projecten die we dit jaar graag hadden verwezenlijkt zien:

- Nieuw te bouwen kijkwand, ter vervanging van afgebrande kijkhut
- Volledige afwerking van de Aciérie, het voormalige transformatorgebouwtje aan de oude spoorweg. Het gebouw werd dit schooljaar door de bouwafdeling van Don Bosco Hoboken zo goed mogelijk hersteld. Ramen en deuren worden nog afgedicht, zodat het gebouw gebruikt kan worden als veilige hooiopslagplaats en onderkomen runderen bij bezoek van de veearts.
- Een groendak op onze materiaalcontainers op de gronden van de Procap .

We gingen dus op zoek naar extra financiën. Wat werd er al ondernomen:

- Een onderhoud op het District Hoboken leverde een toezegging tot steun voor de nieuwe kijkwand op.
- Bij een onderhoud bij de Stad Antwerpen werd door de dienst Jeugd en Milieu ook een toelage beloofd voor de nieuwe kijkwand.
- De firma BP en de diensten van de Stad Antwerpen leverden hand- en spandiensten bij de renovatie van de Aciérie.
- De sponsoractie opgezet in ons laatste Polderblad leverde al heel wat toezeggingen op.
 - Verschillende persoonlijke giften.
 - Natuurpunt Aartselaar deed een storting.
 - Goudklompjes en weekendnatuurwerkers slaan de handen in elkaar en zetten een groepssponsoring op.
- Dit bericht werd ook verspreid bij alle medewerkende scholen en derden en dit leverde tot nu toe al

positieve reacties op:

- De Passage (vzw Kiosk – opvang probleemjongeren op het Kiel) die ook meewerkt bij het beheer, deed een storting voor de nieuwe kijkwand
- Wij spraken de bedrijven aan in het industriegebied Polderstad:
 - De firma Procap heeft het groendak op onze containers kant en klaar laten afwerken.
 - Umicore gaat een belangrijke bijdrage leveren voor de nieuwe kijkwand.
 - De bouwfirmas Blauwe Hond gaat de afdichting van de raamopening (Aciérie) maken en leveren ook de verf.
 - De firma Eriks zal de nieuwe kijkhut mee sponsoren.

Nog drie andere grote bedrijven uit de buurt werden gepolst om ondersteuning, wellicht levert ook dit nog bijkomende middelen op.

Het bestuur van de Hobokense Polder wil met dit artikel iedereen danken voor hun inzet en bijdragen.

Het spreekt vanzelf, dat bij de inhuldiging of ingebruikname alle sponsors zullen betrokken worden en dat zij zullen vermeld worden op de betrokken projecten.

Ook in Polder.blad en op de website zullen zij een vermelding krijgen.

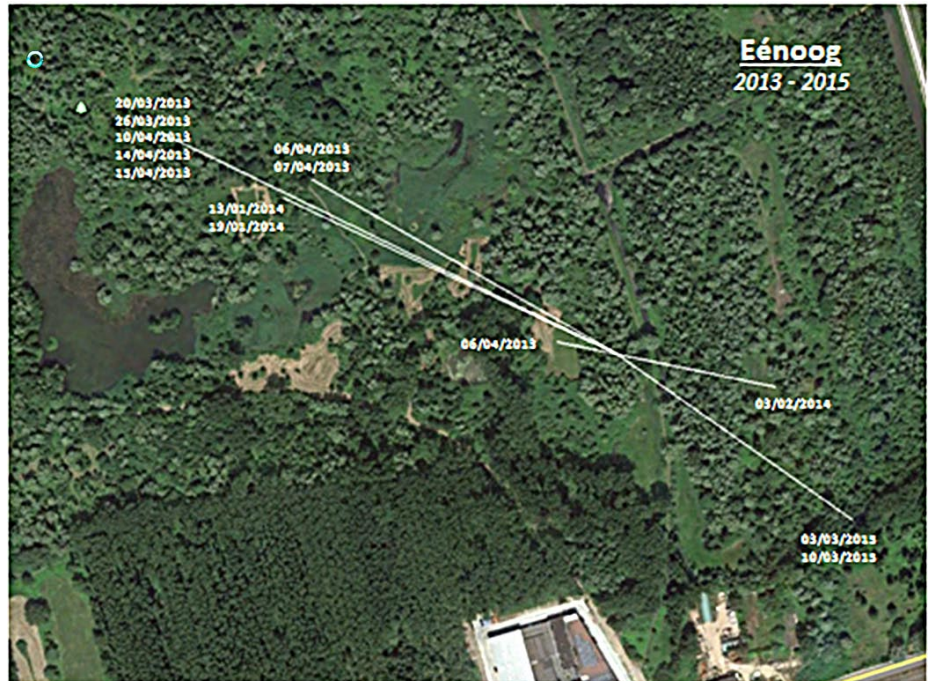
Waarnemingen van een halfblinde steenmarter in de Hobokense Polder - Eénoog

Bert Mertens

Sinds mei 2012 wordt in de Hobokense Polder een onderzoek verricht naar de aanwezige zoogdieren. In het beleids- en beheersplan voor het gebied ligt de focus op de bescherming van moeras- en watervogels. Echter de laatste jaren bemerken we dat het broedsucces van deze vogelgroep significant achteruit ging. Als gevolg hiervan zijn we een onderzoek gestart om te begrijpen welke zoogdieren in het gebied voorkomen en wat hun mogelijke invloed is op de aanwezige broedvogels.

Eén van de vastgestelde soorten is de steenmarter. Tijdens het onderzoek (tot en met december) is deze soort 328 keer waargenomen op camera (141 registraties). Bij verwerking van de gegevens wordt geschat dat er een 4 tot 5 exemplaren in het gebied zouden voorkomen.

Van deze exemplaren is er 1 steenmarter die we redelijk makkelijk kunnen volgen, namelijk "éénoog". Dit exemplaar is halfblind en daardoor reflecteert het rechteroog niet in de camera en is hij dus makkelijk te herkennen. We hebben voor dit exemplaar afzonderlijk wat analyses gemaakt om te kijken waar hij/zij zich in de Polder ophoudt en tijdens welke tijd van het jaar.

Verschillende waarnemingen van éénoog in de Hobokense Polder

Eénoog is de eerste keer waargenomen op 20 maart 2013 en voorlopig de laatste keer op 19 maart 2015. In die periode zijn er ons met zekerheid 17 waarnemingen gekend op 6 verschillende camerolocaties. Dit is niet echt veel ten overstaan van alle camera's waarbij steenmarters zijn waargenomen.

De meeste waarnemingen werden verricht ter hoogte van een gemaaid

rietveld dat temidden van een broekbos is gelegen. Hier is toen met voedsel geëxperimenteerd (beperkte periode) en werd de plaats gefrequentieerd door meerdere marters. Op de dagen dat éénoog werd waargenomen, werd ook nog een andere steenmarter waargenomen. Beiden maakten ze gebruik van het aanwezige voedsel of kwamen ze inspecteren of er nog voedselresten aanwezig waren. Nooit zijn beide exemplaren samen waargenomen. Overige waarnemingen vonden plaats binnen de 100 meter van dit rietveld. De waarnemingen werden verricht op 20 en 26 maart, evenals op 6, 7, 10, 14 en 15 april 2013. Daarna is het een tijdje stil geweest rond éénoog en bemerken we hem opnieuw op 13 januari 2014 op een plaats ongeveer 100 meter verwijderd van de vorige locatie. Hier zien we hem/haar door de bramenstruwelen lopen en kruipen. Op 3 februari 2014 is de laatste waarneming verricht op een maaiveld, ruim 700 meter verwijderd van de vorige locaties. Pas in maart 2015 laat Eénoog zich opnieuw zien. Ditmaal aan een overgang over de Leigracht.

Verder konden we opmaken dat één-oog zich in 2013 en 2014 uitsluitend in het Centrale deel ophield (dit is het moerassige deel in de Hobokense Polder met diverse plassen). Hier konden we hem terugvinden op het gemaaid rietveld, een niet gemaaid grasland. En in bramenstruweel. De laatste waarneming gebeurde op een opgestort deel dat momenteel minimaal beheerd wordt (bosvorming) met beperkt aantal maaivelden. Wat verder nog opviel was dat de overige steenmarter(s) vaak geursporen of vlaggen plaatsten, maar dit gedrag is bij één-oog nooit waargenomen.

Er waren 8 waarnemingen tijdens de winter (20/3 en 26/3/2013, 13/1, 19/1 en 3/2/2014, 3/3, 10/3 en 19/3/2015), 8 lentewaarnemingen (tussen 6/4 en 15/4).

Het is best mogelijk dat één-oog al langer in het gebied vertoefde, maar gedurende het onderzoek een oog is verloren (door een gevecht met een rivaal of een hond of mogelijk een ander ongeluk). We kunnen jammer genoeg niet voldoende kenmerken bemerken om hem te kunnen onderscheiden van de andere aanwezige steenmarters. Bovendien is het ook nog mogelijk dat hij meer is gefilmd dan aangegeven. Immers niet op alle beelden kijkt onze marter steeds mooi in de camera. Met andere woorden enkel die opnames waar

we met 100% zekerheid konden vaststellen dat het om één-oog ging, zijn hier dus opgenomen.

We kunnen stellen dat één-oog reeds ruim 2 jaar heeft kunnen overleven in het gebied, zelfs met mogelijke concurrentie van andere exemplaren. Wel is geen dominant gedrag waargenomen.

Opvallend is dat hij zich momenteel ten ZO bevindt van de laatste waar-

neming een jaar geleden (3 februari 2014). Zeker is ook dat de plaats waar hij zich nu bevindt, er meerdere steenmarters zijn (oversteek over gracht). Alle waarnemingen in acht genomen blijkt één-oog vooral tijdens januari tot en met april geregistreerd te worden. Dit ligt ook in lijn met het algemeen aantal waarnemingen die we van steenmarter hebben. De pieken bevinden zich voornamelijk in de maand februari en maart.

Vermoedelijk één-oog

Project “Steenmarterkast”

Een samenwerking tussen Centrum Leren en Werken Boom en Natuurpunt Hobokense Polder

Tekst: Bert Mertens - Foto's: Roger Desmedt

Zoals reeds vermeld in het vorige artikel zijn we in de Hobokense Polder nog steeds bezig met het onderzoek naar onze zoogdieren.

Echter over de steenmarter is vrij weinig geweten in de Hobokense Polder. Het is haast een 100% nachtdier (slechts 1% zijn dag-waarnemingen) en dus kunnen we enkel voortgaan op wat onze **camera's** registreren. We zijn wel zeker dat er verschillende individuen rondlopen en haast 100% zeker dat zij zich ook succesvol voortplanten. Bij het verwerken van de gegevens tot einde vorig jaar stootte ik toevallig op een artikel van onze zustervereniging in Nederland (Zoogdierverseniging). Daar was men sinds 2013 gestart met het maken en plaatsen van steenmarterkasten.

Dit leek mij best een interessant gegeven te zijn, omdat we op die manier ook een beeld zouden kunnen vormen over het leven van de **steenmarter** in ons gebied. Van de **vos** kan men vrij makkelijk jongen waarnemen, ook van het **ree** heb-

ben we de jongen kunnen bewonderen. Maar hoe de steenmarter zich handhaaft en voortplant, is ons niet duidelijk.

Daarom lanceerde ik het idee op de beheervergadering van Natuurpunt Hobokense Polder in december 2014

om een **steenmarterkast** te maken en deze van een camera te voorzien. Op deze wijze zouden we kunnen opvolgen hoe succesvol deze soort zich voortplant, wat voor voedsel er wordt aangedragen en hoe het leven van deze intelligente rover eruit ziet.

De afdeling had oren naar mijn voorstel en dank zij hen en het Centrum

voor Leren en Werken in Boom, is op dinsdag 2 juni de steenmarterkast aan ons overgedragen. Deze zal eendaags ergens in het gebied geplaatst worden op een plaats die voldoet aan de vereisten voor de steenmarter (rust, stilte, niet toegankelijk etc).

Bedoeling is dat we gaan opvolgen welke bezoekers we in de kast krijgen (liefst steenmarter natuurlijk), daarom zullen op geregelde tijdstippen controlebezoeken gebracht worden om de camera-beelden te analyseren en te verwerken. Wordt ongetwijfeld vervolgd!

Hierbij wil ik ook nog iedereen bedanken die dit project mogelijk heeft gemaakt, onze voorzitter Danny Jonckheere en conservator Wim Mertens, Roger Desmedt en de mensen van Centrum Leren en Werken in Boom, Marc Roelands, Guy Schelfhout en de leerlingen die mee aan dit project hebben gewerkt. Mijn excuses als ik iemand vergeten te vermelden heb, maar mijn dank is daarom niet minder.

Verslag over de zwerfvuilactie van zondag 7 juni 2015

Tekst en foto's: Frank Van de Craen

Vierentwintig deelnemers stonden klaar om onze, 'net voor de zomer'-poetsklus te klaren. De hulpkreet voor 'emmers' werd aanhoord!

- De Antwerpse Opsinjoren hebben geen moment gearzeld en hadden eerder deze week reeds TIEN emmers bezorgd.
- Het potentieel werd verder aangevuld door meegebrachte emmers van deelnemers.

Achtenveertig handen hebben die middag 'mega-hard'-gewerkt om de Hobokense Polder een opruimactie van JEWELSTE te bieden. TWAALF grote vuilniszakken werden gevuld met allerlei zwerfvuil, plastic flesjes, blikjes, allerhande verpakkingsmaterialen, bekertjes, en zo veel meer.

De Polder ziet er voor 'even' weer netjes uit!

Opruimen is één, maar informeren van passanten, wandelaars is minstens even belangrijk. Daarom werd aan elke deelnemer gevraagd om mensen aan te spreken met uitleg over het 'hoe en waarom' van onze acties en de mogelijkheid tot vrijwillige deelname aan komende opruimacties.

Aan alle deelnemers een DIKKE MERCI, jullie waren GEWELDIG!

Zonder namen te noemen wil ik hier toch een speciale vermelding maken van één persoon in het bijzonder of 'hoe sommige mensen out of the box' denken en een stapje verder gaan in persoonlijk engagement, CHAPEAU!

Hij stuurde op vrijdag 5 juni een mailtje over de actie van zondag 7 juni met volgend tekstje:

"Ik zal 's morgens de toegangsweg aan de BP-parking doen en tegen de middag de toegangsweg aan het grachtbruggetje in de Naftaweg. De opruiming van de smalle gracht kant Krugerbrug zal ik op de middag doen."

Heel veel respect voor deze man. Hij vraagt niet om persoonlijke aandacht maar 'doet gewoon wat hij voelt wat hij moet doen'! Deze persoon staat hierin niet alleen. Ik ken mensen die bij hun dagelijkse wandeling door de Polder en op andere locaties de 'troep van anderen opruimen'. Jammer dat dit nodig is, maar nogmaals 'CHAPEAU' voor elk persoonlijk ZwerfVuilOpruimInitiatief!

Ik noem niet graag namen maar deze man verdient het echt om even in de bloemetjes gezet te worden, Jean-Luc Wolters. Man van het eerste uur, bijna aan elke opruimactie deelgenomen, gaat vanaf nu andere sociale zwerfvuilengagements aan. Hij gaat elders het goede voorbeeld geven en proberen aan de kar te trekken om mensen warm te maken voor het GROTE ZWERFVUIL-probleem. Jean-Luc, BEDANKT uit heel ons hart en je weet, ALTIJD WELKOM in ons midden!

Eef Flo, ook u komt niet graag onder de 'persoonlijke aandacht' maar uw aanwezigheid kan ik niet zomaar voorbij laten gaan. De oprichtster, bezielster van het VreedZaamProtestTegenZwerfVuil-project en het 'OpruimTeamHobokensePolder' stond plotseling tussen ons gewaapend met emmer en grijpertje! En ... ze zag dat de 'drive' er nog steeds is! Thanks Eef!

Lieve vrienden, ook tijdens de zomermaanden blijven we actief aan een schone Polder werken. Ook in juli en augustus gaan we gewoon door met onze acties!

Volgende opruimactie: zondag 5 juli om 14 u, vertrek aan de Procap parking in de Schroei-laan.

Opgeruimde groetjes van Frank voor VreedZaamProtestTegenZwerfVuil OpRuimTeamHobokensePolder

Waarnemingen afdeling Hobokense Polder (niet-vogels) van 1 maart t.e.m. 31 mei 2015

Marnix Lefranc

In onderstaand artikel worden waarnemingen besproken van 1/3/2015 t.e.m. 31/5/2015 binnen het gebied van de Natuurpuntafdeling Hobokense Polder. Behalve de vogelwaarnemingen worden alle overige waarnemingen hier in beschouwing genomen. We noteren in totaal **955 waarnemingen** als volgt verdeeld: planten (536), mossen/korstmosses (0), zwammen (3), amfibieën (17), vissen (1), zoogdieren (54) en tot slot de nog de invertebraten (344).

Op 8 maart was er de allereerste vlinderwaarneming met een **gehakelde aurelia** (ML), later volgden nog meer waarnemingen (GS, JVDV, ML, PB, TM en TOV). Volgende soorten werden ook waargenomen **atalanta** (ES, GB, IC, PB en TV), **bont zandooogje** (DJ, IC, JS, ML, PB, SDR, TM en TV), **boomblauwtje** (JVW, ML, MW, PB en TV), **citroenvlinder** (GB, JP, ML, MW, PB, TV en TOV), **dagpauwoog** (BEM, DJ, GS, GB, JVW, KDKM, ML, MW, PB en TM), **distelvlinder** (BEM), **hooibeestje** (PB), **icarusblauwtje** (DJ, IC en PB), **klein geaderd witje** (PB, TV), **klein koolwitje** (JP, MW, TM, TV en WK), **kleine vos** (JVW, JP en PB), **kleine vuurvlinder** (PB) en **oranjetipje** (BEM, JP, ML, PB, TM en WIM).

Bijzondere waarneming bij de nacht-

vlinders is de **witte meidoornkoker-mot** (LV). Deze soort werd in België nog maar op een vijftiental plaatsen aangetoond.

Zoals te verwachten waren de eerste libellenwaarnemingen **bruine winterjuffers**, meer bepaald op 16/03 (PB) en 11/04 (RV). Vanaf eind april volgden nog andere soorten: **azuurwaterjuffer** (PB, IC), **bruine korenbout** (PB), **lantaarntje** (PB, IC), **platbuik** (PB), **tengere grasjuffer** (PB, LV), **variabele waterjuffer** (PB), **viervlek** (PB) en **vuurjuffer** (PB, IC).

Volgende sprinkhanen werden gevonden: **bramensprinkhaan** (PB en IC), **gewoon doortje** (PB) en **zeggedoortje** (JP en PB).

Ook was er aandacht voor lieveheersbeestjes: **viervlekslieveheersbeestje** (SVDP, TV en WK), **vloevleklikeveheersbeestje** (MD, SVDP, SL, TV en WK), **zevenstippelig lieveheersbeestje** (MW), **Aziatisch lieveheersbeestje** (TV) en **viervlekig Aziatisch lieveheersbeestje** (SVDP). Leuk waren ook de drie waarnemingen van **meikever** (JE, JR en TV).

Binnen de regio van onze afdeling werden verschillende soorten pissebedden op naam gebracht. Volgende soorten werden terug gevonden:

gewone orlopissebed (TV), **kelderpissebed** (AS), **mospissebed** (AS), **ruwe pissebed** (AS) en **zwartkoppissebed** (TV).

Bij de zwammen waren slechts drie waarnemingen met als blikvanger de **rode kelkzwam** s.l. (BM, ML).

Een opvallende verschijning in het voorjaar tussen de nog dorre begroeiing. In Vlaanderen worden twee soorten rode kelkzwam gevonden: de **rode kelkzwam** en de **krulhaarkelkzwam**. In het veld kunnen beide soorten niet onderscheiden worden en microscopisch onderzoek is hiervoor aangewezen. Rode kelkzwammen zie je verschijnen vanaf eind november en in april zijn de laatste te zien. Februari-maart zijn de beste maanden om ze te zoeken. Ze leven op begraven en bemoste takken van verteerd loofhout en vochtige, vaak bemoste stronken. Hun voorkeur gaat uit naar standplaatsen die nat zijn in de winter en voldoende beschadwd zijn in de zomer. De beide soorten rode kelkzwam zijn in Vlaanderen in volle opmars. De eerste waarneming van rode kelkzwam in Vlaanderen dateert van 1980 en acht jaar later werd voor het eerst de krulhaarkelkzwam gevonden. In 2007 waren ze al fors toegenomen met 39 vindplaatsen van rode kelkzwam en 35 vindplaatsen van krulhaarkelkzwam bekend. Daarnaast zijn er ook 43 vindplaatsen van rode kelkzwam s.l. (rode kelkzwam of krulhaarkelkzwam die niet tot op soortnaam werden gebracht). Niettegenstaande de recente toename van het aantal vindplaatsen in Vlaanderen blijkt dat het aantal vindplaatsen van rode kelkzwammen op Europees niveau sterk is teruggelopen. Het verdwijnen van broekbossen door verdroging is één van de belangrijkste oorzaken hiervan.

Wat zoogdieren betreft waren er waarnemingen van o.a. **ree** (DJ en BEM), **vos** (BEM, PB, SV en JM), **eekhoorn** (WIM, ST, MH, PV, BEM, WK en TV), **steenmarter** (BEM) en de vermoedelijke waarnemingen van **zwarte rat** (BEM).

Opmerkelijk dat er geen enkele **bruinvis** werd waargenomen!

Met dank aan alle waarnemers: Alain Pieters (AP), André Van Langenhove (AVL), Anna Schneider

Bruine korenbout - Foto: Peter Bastiaensen

Meikever - Foto: Stijn Baeten

(SVDP), Samuel De Rycke (SDR), Sebastien Leys (SL), Serge Verlinden (SV), Simon Trensou (ST), Sofie Philtjens (SP), Stijn Baeten (SB), Terry Coppens (TC), Thomas Moortramer (TM), Tim Vochten (TV), Toon Verbruggen (TOV), Veerle De Saedeleer (VDS), Walter Van Spaendonk (WVS), Wendelien Meynzer (WM), Wim Mertens (WIM), Wout Vande Sompele (WVDS) en Wouter Knaepen (WK).

(AS), Annelies Jacobs (AJ), Bart Mortier (BM), Ben Steeman (BS), Bert Mertens (BEM), Chris Snyers (CS), Christoffel Bonte (CB), Danny Jonckheere (DJ), Edith Swerts (ES), Elie Coremans (EC), Erik Molenaar (EM), Evy Van Heygen (EVH), Guido S (GS), Guy Borremans (GB), Indra Jacobs (IJ), Isabelle Van Der Auwera (IVDA), Ivo Christiaens (IC), J. Belis (JB), Jan Vanwynsberghe (JVW), Jelle Ronsmans (JR), Joachim Pintens (JP), John Van de Voorde (JVDV), Joris Elst (JE), Jos Simons (JS), Koen Maes (KM), Kris De Keersmaecker (KDKM), Lieven

Simons (LS), Luc Verhelst (LV), Marc Hofman (MH), Marnix Lefranc (ML), Mathias D'haen (MD), Johan Mens (JM), Mia Willekens (MW), Peter Bastiaensen (PB), Pieter Van Dorsseleer (PVD), Pieter Vervloet (PV), R&B Foquet (R&B F), Robin Vermynen (RV), Sam F. (SF), Sam Van de Poel

Rode kelkzwam - Foto: Marnix Lefranc

De Hollebeekvallei

Tekst en foto: Dirk Vandorpe

Door de beheersovereenkomst tussen de Stad Antwerpen en Natuurpunt Hobokense Polder voor de Hollebeekvallei staat NP in voor het beheer van de erkende groene stukken. Maaien, exoten bestrijden, zwerfvuil opruimen, snoeien zijn dus

grotendeels onze taken. De Stad Antwerpen maait nog de boorden van de wandelpaden 2 x per jaar. Al deze beheerswerken worden volgens vastgelegde regels uitgevoerd. De delen van de Hollebeekvallei die Natuurpunt beheert, zijn:

1. Het Hollebeekpark, tussen Hollebeekstraat en Lucas Henninckstraat.
2. Het stuk genoemd "De Volkstuintjes", achter het kerkhof van Hoboken.
3. Het wandelpad gelegen aan de Hollebeek, achter de huizen van de Kolonel Harrystraat Hoboken,

- doorlopend richting Schoonselhof.
4. Een stuk bos in het Schoonselhof, gelegen achter het huizencomplex van de Groenstraat Hoboken.
5. Een stuk weidegrond aan de Moelelei Hoboken, bijna aan de bron van de Hollebeek.

In het kader van natuurbeleving, zijn er al enkele dagen beheer geweest door scholen. Vooral het bestrijden van Japanse duizendknoop (exoot) werd dan aangepakt. Al deze stukken grenzen aan de Hollebeek en worden beschouwd als een "Groene Vinger" in het Stadsgebied Antwerpen. Het toevoegen van groene delen grenzend aan de "Hollebeekvallei" is in de toekomst mogelijk en wenselijk.

Voor het beheer van deze stukken zoeken wij nog vrijwilligers. Graag melden bij conservator Dirk Vandorpe - dirk.vandorpe@telenet.be

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen november 2014 – april 2015

Luc Van Schoor

Door tijdsgebrek kon het vorige vogelverslag november 2014 – januari 2015 niet tijdig verschijnen voor publicatie.

Dit verslag behandelt daarom een zesmaandelijkse periode waarin ook de gegevens van de lentetrekellingen Hobokense Polder zijn vervat. Daarbij zijn ook trekwaarnemingen opgenomen langs de linker Schelde-oever (grondgebied Burcht).

In totaal werden tijdens deze periode in de ARDEA regio **8.038 waarnemingen** ingevoerd door 89 vogelliefhebbers(sters). Deze duizenden gegevens bevatten een schat aan informatie die kunnen gebruikt worden voor allerlei doeleinden, gaande van soortanalyses tot gebiedsinventarisaties.

Gedurende deze periode startte ARDEA ook met een regionaal uilenonderzoek. De resultaten van deze monitoring zullen in september verschijnen.

Hierbij wil ARDEA graag alle vogelkijkers die hun waarnemingen instuurden en/of deelnamen aan de trekellingen en het uilenonderzoek van harte danken voor hun gewaardeerde medewerking. We zien ze graag terug op onze activiteiten of ergens “ten velde”

Lentetrekellingen Hobokense Polder: 5 april tot 2 mei

Het aantal teluren lag dit voorjaar met 68 uren beduidend lager dan tijdens de lente-trekellingen van 2014 (116 uren). In totaal kwamen 15 trek-tellers in actie waarbij we volgende nieuwkomers konden verwelkomen: Maarten Mortier, Anna Schneider, Ben Steeman en Elie Coremans. We hopen ze ook tijdens onze 10de herfsttrekking te ontmoeten op de gekende Scheldedijk.

Het weer was vrij afwisselend en de neerslag matig voor deze periode. Begin april hadden we te maken met een oostelijke luchtsituatie met half

tot zware bewolking en maximale temperaturen die opliepen van 12 tot 19°C op 10/4. Midden april draaide de wind enkele dagen naar ZW tot NW bij gedeeltelijke bewolking en maximum 14°C.

Van 18 tot 23 april waaide de wind zwak tot matig uit het NO waarbij de middagtemperaturen opliepen tot 19°C op 21 april. Gedurende de laatste telweek draaide de wind weer naar ZW tot NW bij half tot zware bewolking met af en toe een bui om tenslotte begin mei te eindigen met een NO situatie met middagtemperaturen tot maximaal 13°C. Op ochtenden met geregeld buien, zware bewolking, mist of sterke wind werd er niet geteld.

De aantallen trekvogels liggen à priori bij lentetrekellingen beduidend lager dan bij de herfsttrek. Dat was dit voorjaar zeker ook niet anders. Het aantal roofvogels was vrij matig met enkele uitschieters op dagen met een zwakke tot lichte NO-wind (10, 13 en 22 april). Bij deze gunstige weersomstandigheden trokken ook andere op thermiek vliegende soorten als ooievaar en kraanvogel door.

Naast de meer algemene doortrekkers kwamen ook volgende niet alledaagse soorten in de kijker : rode wouw, zwarte wouw, visarend, blauwe kiekendief, kraanvogel, grutto, regenwulp, dwergmeeuw en Europese kanarie. Zie ook soortbeschrijving voor meer info.

Van volgende soorten werden gedurende de lentetrekellingen 2015 nieuwe dagrecords opgetekend:

Kleine zilverreiger	6 ex	12/4
Kluut	16 ex	13/4
Visdief	17 ex	29/4
Huiszwaluw	53 ex	1/5

Een evenaring van het dagtotaal was er voor:

Europese kanarie	2 ex	9/4
Gele kwikstaart	15 ex	23/4

Soortenbespreking:

Uit de veelheid van waarnemingen maakte ik volgende keuze van de voornaamste soorten en gegevens.

Op 29/12 vloog een groep van 30 **toendrarietganzen** in NW richting over de Hobokense Polder (JP).

Grote zilverreiger - Foto: Luc Van Schoor

Zowat gans de maand april was de **zomertaling** in de Hobokense Polder present als solitaire vogel, man of wijfje of een koppel (PBA, WM, DJ). Het geschikt broedbiotoop, voldoende rustig open plas-dras gebied, ontbreekt tegenwoordig in de HP. De terugkeer van deze schaars voorkomende eend als broedvogel in de nabije toekomst blijft dan ook een open vraag.

Een vrouwtje **grote zaagbek** verbleef van 7/1 tot 27/1 op Fort VI te Wilrijk (AI, WVA, MH, RV). Daar werd op 8/1 ook een mannetje waargenomen (SL). Van 10/1 tot 22/2 was een wijfje present op Fort V te Edegem (WVA, PB, JC, LJ). Het voorkomen van overwinterende grote zaagbekken op de meestal ijsvrije Fortgrachten neemt toe bij strengere vorstperiode. Tijdens de zachte winters van de laatste jaren is deze duikend dan ook eerder een schaarse gast in de regio.

Een waarschijnlijke slagpen van **kwartel** werd opgemerkt en gefotografeerd in Moretusburg/Hoboken op 3/11 (JP). Het is geweten dat slechtvalken tijdens zomerse nachten wel eens voorbijvliegende kwartels slaan, die zich in noordelijke richting verplaatsen op zoek naar geschikte broedgebieden. Dit werd o.a. eerder vastgesteld in de nestkast van het broedpaar van de Kerncentrale/Doel.

Van half januari tot begin februari verbleven er 1 tot 2 **roerdompen** in de Hobokense Polder - Ruitersplas en omgeving (LVS, AVL, BM). Van één overvliegende vogel werden foto's gemaakt waarvan er eentje de ARDEA vogelkaart van 2015 siert (GB). De regelmatige aanwezigheid van deze verstoring gevoelige rietvogel als tijdelijke wintergast in diverse water- en moerasgebieden is een gevolg van een onmiskenbare toename als broedvogel in Nederland en Vlaanderen (o.a. Groot Rietveld/ Kallo).

Er werden in totaal 9 **kleine zilverreigers** waargenomen waarvan 2 ex overvliegend in Aartselaar op 28/12 (BDS) en 7 ex in april met uitsluitend overvliegende vogels langs de Hobokense Polder of Schelde Hoboken/

Lepelaar met krop - Foto: Guy Borremans

Burcht (JP, MM, LVS).

Er werden in totaal 8 **grote zilverreigers** opgemerkt in de Hobokense Polder en langs de nabij gelegen Schelde. De meeste (6 ex) in de periode november/februari en 2 ex op 7/4. Het betrof steeds vogels die in de Hobokense Polder pleisterden of over de Schelde en het gebied rond Burcht overvlogen (DJ, JB, BM, ML). Deze reiger kwam minder frequent fourageren op het Broekskot dan twee jaar terug toen meerdere exemplaren zich te goed deden aan jonge snoeken.

Op 19/4 april werden er door een ARDEA team in de broedkolonie **blauwe reigers** in het Schoonselhof, 37 broedparen vastgesteld, een verheugende toename van 5 paren t.o.v. 2014 (LVS, JVR, MVR, RVR, TH, WDP).

Er werden gedurende de ganse periode, uitgezonderd in maart, in totaal 55 **ooievaars** waargenomen, 5 ex op najaarstrek en 47 ex tijdens de voorjaarsstrek.

We vermelden alle ingebrachte waarnemingen in de Ardea regio:

- 1 ad overvliegend ZO op 13/11 in Groen Neerland/Wilrijk (RL)
- 4 ex rustend langs de E19 op 29/11 nabij UZA Edegem (BVD)
- 3 ad ter plaatse op 22/1 Groen Neerland/Wilrijk (RL)

- 32 ex overvliegend NO op 15/2 Moretusburg/Hoboken (JP)
- 1 ex overvliegend NO op 20/2 Hobokense Polder (AVL)
- 1 ex overvliegend op 5/4 Hobokense Polder (WVE)
- 1 ex overvliegend Noord op 6/4, Edegem (LJ)
- 2 ex overvliegend Park Weyninxhove/Hove op 21/4 (JD)
- 1 ex overvliegend NO op 22/4 Burcht (LVS)
- 3 ex overvliegend NO op 26/4 Berchem (MVR)

Een waarschijnlijke **zwarte ibis** vloog op 5/4 over de Hobokense Polder tijdens de trektellingen.

De vogel werd slechts kortstondig in achteraanzicht waargenomen zodat, mede door het ontbreken van een bewijsfoto, de waarneming op "onzeker" werd ingevoerd (LVS, JP).

In april werden er tijdens de trektellingen in totaal 6 **lepelaars** waargenomen langs de Schelde Hoboken/Burcht. Het ging telkens om 1 à 2 ex (LVS, MM, AS).

De dichtstbijgelegen broedplaats bevindt zich op de Verrebroekse plassen waar sinds 2003 een kolonie is gevestigd met een max. van 14 koppels in 2006.

Op 13/4 trok een **zwarte wouw** hoog thermiekend over de linker Schelde-oever te Burcht (WDW, JP) en op 21/4 trok een laag overvliegende

Grutto en bonte strandlopers

vogel over de Vuile Plas op de grens Edegem-Kontich (LS).

Tussen 9/4 en 2/5 trokken of pleisterden in totaal 14 **bruine kiekendieven** over en in de Hobokense Polder, langs de Schelde-oever Hoboken Burcht, (LVS, MM, JP) over Umicore-Hoboken (PBA) en over Edegem (LJ en LS).

Op 7/4 cirkelde een wijffe **blauwe kiekendief** samen met een **rode wouw** op thermiek hoog over Burcht richting NO (LVS, WDW, KDL).

Havik werd 3 maal waargenomen op 2/11 in Hove (JD), op 1/3 een juv. vogel in Muizenbos Bos van Moretus, Hove (SVDB, JP) en op 23/3 een overvliegende vogel over de tuintelpost te Edegem (LJ). Verschillende waarnemingen gespreid over het ganse jaar wijzigen op een mogelijk broedgeval van deze forse bosroofvogel in het domein Moretus-Uilenbos te Hove/Boechout.

Er werden 3 **visarenden** waargenomen, telkens één vogel op 11/11 en op 16/4 over de Hobokense Polder (JB, PBA). Op 16/4 vloog er nog een visarend over Burcht (LVS). Bij raadpleging van de waarnemingsdata op "waarnemingen.be" blijkt dat de visarend in toenemende mate tijdens het najaar en winter wordt waargenomen in Vlaanderen. Of dit gewijzigd trekgedrag te maken heeft met klimaatverandering valt nog te bezien.

Op 21/4 vloog een **smelleken** over Burcht (LVS). In tegenstelling tot de herfstperiode was deze kleine noordelijke valk een schaarse verschijning in het voorjaar.

Er werden tijdens deze periode 38 waarnemingen van **slechtvalk** ingevoerd. Het betrof telkens één of twee exemplaren plaatselijke (broed) vogels op en rond de Christus Koningkerk Antwerpen-Kiel (MDH, JVR, JDB, LS, RD), in Hoboken/Umicore tot Hobokense Polder in Hoboken (JP, ECO, BS, PBA) in Antwerpen (KDK, JP, JPO), te Mortsels (SB) te Hove (SB, SVDB) en Edegem (WVA, TV, LJ).

Het paar slechtvalken bij Agfa Gevaert te Mortsels kreeg 3 jongen waarbij er één spijtig genoeg verongelukte ingevolge een rukwind en val van 70 meter hoogte (MH).

Er werden 7 waarnemingen van **kraanvogels** ingevoerd met een totaal van 14 vogels, allemaal over de Hobokense Polder en omgeving overvliegend. Daarvan trokken er 6 op 1/11 (JP) 4 ex op 15/2 (BM) 3 ex op 10/4 (JP, LVS). Eén adulte

vogel vloog op 18/4 vanuit de omgeving Reigershoek/Hobokense Polder op (BM). Bij mijn weten betrof dit de eerste tijdelijk pleisterende kraanvogel in dit gebied.

De eerste waarneming van **kluut** vormde een groepje van 13 ex dat op 1/4 noordwaarts over de Schelde vloog ter hoogte van Moretusburg Hoboken. Verder werden er in april, tijdens de trekkingen Hobokense Polder, meermaals over de Schelde vliegende kluten waargenomen met een max. van 16 ex op 13/4 (WDW, JP). Vermoedelijk verplaatsten de meeste kluten zich in beide richtingen tussen de foerageergebieden Burchtse Weel en Kortbroek Kruikeke waar er later in mei enkele koppels tot broeden kwamen.

Op 27/12 werd een **bokje** opgestoten in het centrale deel van de Hobokense Polder (GB).

Op 23/4 vloog een groepje van 4 **bonte strandlopers** over de Schelde, richting noord (LVS, MM, FM).

De **houtsnip** werd vanaf begin januari tot eind april 14 maal als wintergast waargenomen. Het betrof telkens 1 exemplaar in de gebieden Hobokense Polder (BM, AVL, WM), Aquafin Kielsbroek (PBA) UIA Biotuin (JE), Neerland/Wilrijk (RV, SC). Daarbij noteerden we ook een opvallend late (22/4) waarneming van een, in de avondschemering, overvliegend

Dwergmeeuw - Foto: Jos Zonneveld

de en baltsroepende vogel bij Den Brem te Wilrijk (JB, JP) Vermits deze moeilijk te inventariseren snip reeds vanaf half april/ begin mei tot eileg kan overgaan, zijn waarnemingen rond die tijd mogelijk broedverdacht. De houtsnip is polygaam en de wijfjes van 1 mannetje broeden soms op enkele kilometers van elkaar in humusrijke vochtige bossen. Mogelijk beantwoordt het verwilderd parkbos van het nabijgelegen Schoonselhof enigszins aan de eisen van een geschikt biotoop voor deze schuwe bosvogel

Op 23/4 vlogen 2 **grutto's** hoog over de Schelde in noordelijke richting tijdens de trektelling Hobokense Polder (LVS, MM, FM).

Hoog overtrekkende **regenwulpen** waren te zien en/of te horen over de Hobokense Polder, 2 ex op 21/4 (LVS, WDW, MM) en een auditieve waarneming op 24/4 (LVS, MM).

Een groepje van 7 **tureluur** vloog op 18/4 over de Schelde richting noord. (WDW, MM)

Over de Schelde doortrekkende **dwergmeeuwen** werden 2 maal waargenomen tijdens de trektellingen Hobokense Polder: 2 ex op 23/4 (LVS, MM, FM) en 7 ex op 27/4 (LVS).

De populatie **ijsvogels** neemt na een terugval in 2013 (als gevolg van een strenge vorstperiode) weer verder in aantal toe. Gedurende de ganse periode werden 1 tot 2 ex meermaals waargenomen in

- de Hobokense Polder (JBA, PBA, KS, BM, ML, DJ, GB, WVA).
- Fort V Edegem (WVA, MH, SB, LJ, PC, PB).
- Fort VI Wilrijk (TV, MH, HB, WVA, ST, RV, PH, ML, SB).
- Fort VII Wilrijk (JBA, ES, AW, AP, MD).
- Schoonselhof Antwerpen (JB)
- Campus 3-Eiken Wilrijk (PC)
- Park Weyninxhove Hove (NC)
- Hof ter Linden Edegem (SL)
- Romeinse Put Edegem (JC)
- Groen Neerland Wilrijk (RL)

De **zwarte specht** was aanwezig in de Hobokense Polder op 4/11, 18/1,

15/2 en 8/4 (JBA, PBA, AVL) en op 7/2 in Park Kasteel den Brandt/Antwerpen (JB).

Deze grootste Europese specht werd de laatste jaren niet als broedvogel vastgesteld in de ARDEA regio.

De waarnemingen betreffen telkens een tijdelijk pleisterende of rondzwervende solitaire vogel. 1e jaars vogels verlaten in het najaar meestal hun geboorteplek op zoek naar een geschikt foerageer- of broedgebied. Adulte vogels vestigen zich in (bos) gebieden die beide kenmerken verenigen.

De **middelste bonte specht** werd 2 maal in januari in het Muizenbos/Bos van Moretus te Hove gezien (SVDB, JD) en 1 maal medio maart in het Middelheimpark te Antwerpen (TV). Het is nog onduidelijk of deze schaars voorkomende specht, al dan niet als broedvogel is toegenomen in onze regio.

Vanaf begin november tot half maart werden 10 waarnemingen van **kleine bonte specht** ingevoerd.

Het betrof telkens 1 vogel (mannetje of vrouwtje) in de gebieden Hobokense Polder (JP) Campus 3-Eiken Wilrijk (TV) Cleydaelhof Aartselaar (PH) UIA Middelheim Antwerpen (JE) Uilenbos Bos Van Moretus Hove (SVDB, JP) en Fort VI Wilrijk (TV). Kleine bonte spechten leiden meestal een zwijgzaam leventje

tijdens het grootbrengen van de jongen. Daardoor zijn ze ook moeilijk te monitoren.

Waterpieper wordt mogelijk over het hoofd gezien door gebrek aan kennis van soortgebonden kenmerken. Er werd tijdens de winter geen slaapplaatstelling in de Hobokense Polder uitgevoerd. Mede daardoor bleef de magere oogst beperkt tot slechts 2 waarnemingen van telkens 1 solitaire vogel op 1/11 bij Moretusburg Hoboken (JP) en op 10/12 aan Aquafin/Kielsbroek Antwerpen (SVDB).

Eigenaardig genoeg werd er tijdens de vernoemde periode slechts één waarneming van **roodborsttapuit** ingevoerd: 2 mannetjes pleisterden in de buurt van de Boechoutsesteenweg te Hove op 8/3 (SVDB). De vraag rijst of het geschikt biotoop nog aanwezig is in de ARDEA-regio waarin deze soort als doortrekker en/of broedvogel kan voorkomen.

Op 8/11 werd een 1ste jaars mannetje **bonte tapuit** ontdekt nabij de trektelpost Zigeuner te Mortsels door Stijn Baeten en Pieter Vervloet. Tot 16/11 werd de vogel ter plaatse door talloze waarnemers uit binnen- en buitenland waargenomen en gefotografeerd. Alhoewel deze waarneming net buiten het werkingsgebied van ARDEA valt, vermelden we deze omwille van zijn zeldzaamheid (= de

Middelste bonte specht - Foto: Jan Rose

2de waarneming in België !).

Tussen 9/4 en 22/4 werden er in totaal 9 **beflijsters** pleisterend in de Hobokense Polder of overtrekkend langs de Schelde-oever Hoboken/Burcht waargenomen (LVS, JP, DJ, ML). Eigenaardig genoeg werden er buiten de Hobokense Polder geen waarnemingen in de zuidelijke regio van Antwerpen ingevoerd, terwijl dit in dezelfde periode langs de rand van het ARDEA werkingsgebied wel het geval was (bv Borsbeek, Mortsel, Hemiksem). Het is dus best mogelijk dat deze soort al eens over het hoofd wordt gezien.

De **Cetti's zanger** liet zich tussen 14/3 en 24/4 geregeld horen in de Hobokense Polder. Tot 9/4 werd deze meestal verborgen zanger waargenomen in de struik- en rietzones van Ruitersplas en Reigershoek (LS, PB, DJ, PVD, WM), nadien 5 maal aan de Reigershoek (PBA, BM, DJ, WM) en 1 maal aan de Acïérie. In 2014 werd een bezet territorium vastgesteld aan de Ruitersplas. We nemen aan dat het toen om een broedgeval ging. Vermits op die plaats geen waarnemingen na 9 april werden ingevoerd, blijft de vraag hoeveel mogelijke territoria er dit jaar bezet waren, 1, 2 ... of zelfs 3 ?

De **matkop** was met 1 à 2 ex. te horen of te zien langs de Metaalstraat in de Hobokense Polder tijdens de maanden januari, maart met als laatste waarneming 6 april (WM, AVL, BM, PBA, PVD). Deze mezensoort die tijdens het laatste decennium in Vlaanderen sterk achteruit ging, vindt in de Hobokense Polder nog een geschikt biotoop. De vraag rijst of dit in de toekomst tot een broedgeval kan leiden. Een te volgen soort dus.

Er lagen 3 waarnemingen **Noordse kauw** voor met telkens 1 ex. op 1/11 langs de Schelde te Moretusburg/Hoboken (JP) op 16/3 aan Aquafin Kielsbroek Antwerpen (PBA) en op 18/3 in Hove (SVDB).

De **Europese kanarie** blijft een schaarse gast die slechts 2 maal werd waargenomen: een roepende vogel te Hove op 11/11 (SVDB) en

een overvliegend koppeltje op 9/4 langs de Schelde in Hoboken-Burcht (LVS) Op 30/12 werden twee roepende **kleine barmsijzen** waargenomen in Hobokense Polder (JP).

Tijdens de winterperiode en voorjaar werden in totaal 8 **goudvinken** waargenomen; op 22/12 minstens één roepende vogel langs de noordkant van het Fort ter Linden in Edegem (LVS), 2 ex op 17/1 in en nabij het Populierenbos in Hobokense Polder (WM), 3 man op 2/3 nabij de Plevierenhoek Hobokense Polder (AVL) en 1 man op dezelfde plaats op 15/3 (DJ).

Appelvink werd 3x waargenomen. 1 roepende vogel op 27/11 in het Middelheimpark/Antwerpen (TV) 2 vogels in zomerkleed op 6/3 aan de Elisabethlaan in Berchem (GD) en 2 overvliegende vogels op 6/4 aan Fort VI/Wilrijk (LJ).

Tijdens de besproken periode werden de volgende exoten waargenomen in de ARDEA sector:

- **Edelpapegaai**, 2 ex overvliegend in Edegem op 11/11 (VDS)
- **Mexicaanse roodmus**, 1 zingend mannetje nabij de Sint Bernardsesteenweg te Hoboken (TOV).
- **Manengans**, 1 ex in Fort VI op 11/01 (JP)

Volgende waarnemingen werden als gevolg van het ontbreken van duidelijke soortbeschrijvingen, twijfel bij de betrokken waarnemer of mogelijk intrekken van de ingebrachte gegevens door de waarnemer zelf niet weerhouden voor opname in dit verslag:

Ruigpootbuizerd (8/11 Schoonselhof) Rode wouw (5/4 Hobokense Polder) Blauwe kiekendief (5/4 Hob. Polder) Patrijs (16/3 Hobokense Polder)

Appelvink - Foto: Julien Dua

Waarnemers:

Anna Schneider - AS, André Van Langenhove - AVL, Anita Piessens - AP, Arne Iserbuyt - AI, Arthur Wuyts - AW, Bart De Schutter - BDS, Ben Steeman - BS, Benoit Van Damme - BVD, Bert Mertens - BM, Danny Jonckheere - DJ, Eddy Schild - ES, Elie Coremans - ECO, Erik Callebaut - EC, Frans Merckx - FM, Guy Borremans - GB, Jan De Bie - JDB, Joachim Bertrands - JB, Joachim Pintens - JP, Johan Claessens - JC, Jonas Pottier - JPO, Joris Elst - JE, Joris Van Reusel - JVR, Jozef Bafort - JBA, Julien Dua - JD, Kathy De Lange - KDL, Koen Schellekens - KS, Kris De Keersmaecker - KDK, Leo Janssen - LJ, Louis Schramme - LS, Luc Van Schoor - LVS, Maarten Mortier - MM, Manu De Hauwere - MDH, Marc Hofman - MH, Marnix Lefranc - ML, Mathias D'haen - MD, Mauro Van Reusel - MVR, Nicky Caplin - NC, Paul Benders - PB, Peter Bastiaenssen - PBA, Peter Ceulemans - PC, Peter Hofman - PH, Pierre Blockx - PBO, Pieter Van Dorsselaer - PVD, Robin Vermeylen - RV, Ronny Decckers - RD, Rudy Lenaerts - RL, Rui Van Reusel - RVR, Sebastien Leys - SL, Simon Trenson - ST, Sofie Calcoen - SC, Steven Van den Bussche - SVDB, Stijn Baeten - SB, Thierry Hoornaert - TH, Tim Vochten TV, Walter De Weger - WDW, Wendy De Preter - WDP, Wim Mertens - WM, Wim Van Eyken - WVE, Wouter Van Assche - WVA

Fenologie 2015

Deze lijst bevat de eerste aankomstdata in 2015 van zomervogels vastgesteld binnen de ARDEA regio. Bij de plaats Hobokense Polder wordt ook verstaan, de Schelde en zijn oevers.

Soort	Datum	Plaats	Waarnemer(s)
Boomleeuwerik	17/feb	Struisbeekvallei/Kontich	WVA
Zwartkop *	3/mrt	Mastvest/Kiel	LS
Zwarte roodstaart	8/mrt	Hobokense Polder	ML
Roodborsttapuit	8/mrt	Hove	SVDB
Tijftjaf	11/mrt	Hof ter Linden/Edegem	LJ
Fitis	28/mrt	Kontich	KM
Kluut	1/apr	Moretus Hoboken	JP
Boerenzwaluw	5/apr	Hobokense Polder	DJ, JP, LVS
Blauwborst	5/apr	Hobokense Polder	DJ
Ooievaar	5/apr	Hobokense Polder	WVE, JP
Zomertaling	9/apr	Hobokense Polder	PBA
Visdief **	9/apr	Hobokense Polder	LVS, JP
Gele kwikstaart	9/apr	Hobokense Polder	LVS, JP
Beflijster	9/apr	Hobokense Polder	LVS
Koekoek	10/apr	Hobokense Polder	LVS, JP
Boompieper	10/apr	Hobokense Polder	LVS
Zwarte wouw	13/apr	Schelde/Antwerpen	LVS, JP
Grasmus	14/apr	Hobokense Polder	LVS, JP
Huiszwaluw	19/apr	Burcht	LVS
Gierzwaluw	20/apr	Molenveld/Wilrijk	LJ
Tuinfluiter	21/apr	Hobokense Polder	LVS
Boomvalk	22/apr	Hobokense Polder	LVS, WDW
Nachtegaal	22/apr	Hobokense Polder	WM
Dwergmeeuw	23/apr	Hobokense Polder	LVS
Oeverzwaluw	23/apr	Hobokense Polder	LVS
Kleine karekiet	26/apr	Hobokense Polder	LVS, MM
Braamsluiper	27/apr	Antwerpen	LS
Gekraagde roodstaart	27/apr	Hobokense Polder	LVS
Kleine plevier	28/apr	Moretus/Hoboken	KDK
Tapuit	30/apr	Hobokense Polder	LVS, AS
Bosrietzanger	4/mei	Groenenhoek/Wilrijk	PH
Grauwe vliegenvanger	11/mei	Groenenhoek/Aartselaar	PBO

Visdiefje - Foto: Guy Borremans

* mannetje zwartkop op 6/2 in Edegem door M. Hofman betreft waarschijnlijk overwinteraar.

** 2de datum in Vlaanderen

Opnieuw verkrijgbaar: de slechtvalkenfilm

De DVD met de avonturen van Sara en Jules was snel uitverkocht. We lieten een nieuwe voorraad persen.

Op 9 maart werd in CC Moretus de film Sarah&Jules, slechtvalken op 't Kiel, voorgesteld. In deze documentaire van Guy Borremans spelen slechtvalken de hoofdrol, maar komen ook de mensen aan bod die op één of andere manier bij hun Kiels verhaal betrokken raakten.

De film toont aan de hand van

o.a. de unieke close-up beelden hoe twee slechtvalken te midden van het geraas, gedril en geklop van een grote bouwwerf hun jongen groot brengen en hoe buurtbewoners, bouwvakkers en natuurbeschermers dit van dicht bij beleefden.

Nu dus terug verkrijgbaar aan 10 euro per exemplaar + 2 euro verzendingskosten op rekeningnummer BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder

De HOTSPOTVOGEL

Tekst en foto's: Joris Van Reusel

Een hoop betonblokken in de Zeebrugse Voorhaven, een paardenweide in de Kalkense Meersen, de mesthoop bij de trektelpost Zigeuner in Mortsel, zij hebben het allen al meegemaakt: de plotse transformatie van een niemendalse non-plek in een toeristische hot-spot. En dat dankzij de stoemelingsaanwezigheid van één of ander vogeltje. Nu ja, een sneeuwuil (Zeebrugge, 2013) en een slangenarend (Kalken, 2014) zijn niet zomaar een vogeltje. Maar dat bonte tapuitje (Mortsel, 2014) was niet veel meer dan een schriel KBV-tje(1) dat zich daar een paar dagen toonde aan busladingen vol oh!'s en wauw!'s roepende birdwatchers, waarbij menig passant zich zeker zal hebben afgevraagd wat in 's hemelsnaam er wel niet te zien was? En als ze dan al wisten dat het om een vogeltje ging zich schielijks nóg eens moesten afvragen wat er dan in 's hemelsnaam wel zo bijzonder was aan die verwaaide mus met de aangebrande onderkant? De plotse aanwezigheid van zo'n vogel-hotspot is naast de schuld van de zeldzame vogel, die om één of andere reden zijn of haar trektocht hier onderbrak of verdwaalde en hier vermoeid neerstreek, natuurlijk ook de verdienste van ons aller internet, meer bepaald van de vogelobservatie-webpagina Waarnemingen.be. Een vogelexcursie start

niet meer zonder voorafgaandelijke raadpleging van de meest recente informatie die collega-vogelaars hier hebben gepost. De excursie eindigt ook niet vooraleer de waarnemingen van de dag zijn opgeladen. En meer en meer gebeurt het raadplegen en aanvullen van de digitale vogelwaarnemingen-databank simpelweg en route, in het veld, waar de kwikskes en de kwakskes gewoon bij zijn. Zonder dat de gevederde vriend het ook maar in één van zijn duizenden pluimen voelt, is hij tegelijkertijd levend in het wild én alive in een tweede, parallelle en digitale realiteit. En ook in die wereld betovert en verleidt hij.

En zo komt het dat een bijzondere waarneming (dat is van een zeldzame vogel, door een geofende vogelkijker) niet langer enkel overleeft als een straf verhaal van één gelukzak, maar onmiddellijk gedeeld en beleefd wordt door een heel netwerk van tientallen of zelfs honderden mensen. Waarnemingen.be is daarom een belangrijke player in de social media geworden, net als Facebook en die andere vogelsche Twitter. Maar er is meer in het spel dan enkel een geposte foto liken of mededeling de wereld insturen. Dankzij de combinatie van de unieke, plotse vondst, de onvoorspelbaarheid van de duur van het tijdelijk verblijf en de charme van de vogel zelve ontstaat er een

enorme aantrekkingskracht tot de plek waar de waarneming gedaan werd. Het gevoel om deze once-in-a-lifetime ontmoeting met een uiterst zeldzame vogelsoort (die allicht nog niet op je 'levenslijst' voortkomt) te missen is dan haast ondraaglijk. De onmiddellijke drang naar buiten, naar de plek waar het

nú gebeurt is niet te stuiten. Je móét er bij zijn, de twitcher in jezelf neemt het roer over en sleurt je mee naar de hotspot in de hoop nog niet te laat te zijn...

Die hotspots kunnen zich werkelijk overal bevinden, maar het is toch minder frequent in stedelijke gebieden dat ze opduiken. Een kort verblijf van een grote burgemeester maakt de afgelopen winter van de Brusselse kanaalzone dan wel een zeer kortstondige urban birding hotspot, maar het is toch niet alledaags.

De waarneming van een Orpheus-spotvogel door Robin Verleye op 20 mei in ons aller Groen Neerland (Wilrijk) bracht het fenomeen van de vogel-hotspot ook in ons eigenste ARDEA-werkingsgebied onder de aandacht. Niet alleen ontstond een omwille van de naam al bijzondere (Orpheus) spotvogel-hotspot, de plek waar het te doen was kon ook niet beter: letterlijk hét béste plekje van de Antwerpse zuidrand. Gelegen in de achtertuin van IKEA en op een boogscheut van de UA en de Wilrijkse kern biedt dit groenpark niet enkel lucht en ruimte voor heel wat randstadbewoners, het is ook een écht natuurgebied. Te midden van heel wat joggers, fietsers, wandelaars van allerlei leeftijden en kleuren, gezinnen met buggy's en verliefde koppeltjes, studerende jongeren en picknickende families, waterpret makende meisjes en tarzanbrugklauterende binkjes, voetballende kerels en zonnebadende babes, ijsjeslikkende flaneurs en rolstoelende oude dames (en nog veel meer zag ik daar op die zomerse zondag in mei), dus te midden van al dat stedelijk leven zat dat éne, oer-kieskeurige en weinig opvallende maar o zo schoon zingende O-spotvogeltje zijn territorium af te bakenen en te hopen op de komst van een vrouwelijk soortgenootje. Op wat wilgen en braamstruiken, in een boompje. Voorlopig trok hij meer vogelkijkers dan soortgenoten, maar het zingen gaf hij gelukkig niet gauw op (2). Het zal toch geen toeval zijn dat zijn naam verwijst naar de Griekse mythologie, waar Orpheus

dat mag zeker eens dik in de verf worden gezet. Zeker in tijden waarin de kleinere natuurgebieden 'onder druk staan' en Natuurpunt meer dan ooit moet waken over die kwetsbare natuur. Door

ven, de plaatsen zijn beperkt). Een gastspreker bericht over vogelstudie, en nog veel meer vogelwerkgroepnieuws om vrolijk van te worden krijgt u op en schoteltje aangeboden. En toast u dan nadien nog even gezellig mee in het 'vogel-praatcafé'? Tegen die tijd zit deze zomer er weer op en hebben we vast héél veel te vertellen aan elkaar. Daarom gaat u best eerst nog mee op één van onze zalige zomerse excursies om volop te genieten en u te laten verrassen door verrassingsvogels (22 aug. érgens in Vlaanderen) en hélemaal ondergedompeld te worden in de natte "Nederlandsche Bieschbosche" (niet letterlijk natuurlijk maar wel in haar natuurpracht en succesverhalen van zeearenden en bevers). Ook op die momenten en hotspots spotten wij u graag!

Met dank aan L. Van Schoor

- (1) KBV-tje: Klein Bruin Vogeltje
- (2) Bij het ter perse gaan van dit artikel was de vogel nog steeds als zingend/baltsend gemeld (31/5/2015). Zijn Engelse naam is Melodious Warbler (welluidende zanger).
- (3) Zie 'Het kleine ontmoeten. Over het sociale karakter van de stad' van R. Soenen
- (4) De Orpheusspotvogel (*Hippolais polyglotta*) is sinds de beginjaren '80 een vaste broedvogel in Wallonië met momenteel minstens 2000 broedparen. Hij verdringt daar zijn broertje de spotvogel (*Hippolais icterina*) en is sinds de beginjaren 2000 aan een flinke noordwaartse opmars bezig. In Vlaanderen werd het eerste broedgeval vastgesteld in Wette- ren (1988) en nadien nog in Brecht (1993) en Knokke (95-96) Recente broedgevallen zijn o.a. vastgesteld in Overboelare (2009) Ronse (2014), maar waarschijnlijk worden andere broedgevallen nog tijdelijk vervaagd of verzwegen. Sinds 2011 staat hij in Vlaanderen genoteerd op de Rode Lijst (weliswaar met de vermelding 'criteria niet toepasbaar') In Nederland werden in de periode 2011-2013 al 11 broedgevallen vastgesteld, vooral in de zuidelijke helft (o.a. Limburg) (lit. Atlas Vlaamse Broedvogels 2000-2002, SOVON gegevens, Navigator, M.B. Rode Lijsten)

de god van de muziek was?

Ik ontmoette er enkele andere birdwatchers: een student die zijn lief eindelijk eens had meegekregen naar de natuur en haar toonde waar het vogeltje zat en een schooldirecteur die er als lonesome ranger af en toe op uit trekt. De hotspot-vogel (de O-spotvogel dus) zorgde onmiddellijk voor contact en gespreksstof, voor gesticulerende aanwijzingen aan elkaar en het fier tonen van de zopas gemaakte digitale foto's. Op waarnemingen.be kon je zien wie van je kennissen al ter plaatse was geweest, en wie met wie afspreekt... Kortom: de connectie tussen dit recent nieuw ontwikkeld stuk natuur en een zeldzame vogel veroorzaakte een reeks kleine ontmoetingen (3), creëerde een nieuwe tijdelijke meetingplace en onderstreept zo heel duidelijk het belang van deze randstedelijke stukjes groen voor dier én mens.

De natuurwetenschappelijke waarde van de aanwezigheid van de Orpheusspotvogel in Groen Neerland is nog moeilijk in te schatten, maar is alleszins erg betekenisvol voor de reeds opgemerkte noordelijke opkomst van deze eerder Zuid-Europese soort. Een eventueel zeker vastgesteld broedgeval zou zelfs uniek zijn in onze regio (4). Maar met de aanwezigheid van een stedelijke vogel-hotspot is alleszins het belang van dit recent ontwikkeld gebied even heel erg duidelijk geworden, en

o.a. de blauwe reiger-broedplaats-tellingen kon ARDEA zo onlangs ook bijdragen tot een duurzamer bosbeheer in het Schoonselhof en met het lopende regionaal uilenonderzoek hopen we tegen volgend jaar ook enkele uilenbeschermingsprojecten op te zetten.

De slechtvalken op het Kiel worden door een boel medewerkers, sympathisanten en buurtbewoners al maanden nauwlettend in de gaten gehouden en gevolgd in hun broedpogingen. Het vergaren van informatie (bijvoorbeeld over vogels, en het via waarnemingen.be registreren) vormt immers de basis om actie te ondernemen. Daarom gaat ARDEA ook deelnemen aan de eerste Halsbandparkiet-slaapplaats-tellingen (juni-augustus) en blijven we ook in 2015 weer trekvogels tellen. Met de 10e editie van de herfsttrektellingen op de Telpost Hobokense Polder wordt het daar op de Scheldedijk zeker een feestelijk gebeuren én een hotspot voor spotters, mét of zonder hotspotvogels!

Tijdens de ARDEA herfstbijeenkomst op zaterdag 26 september te Hove zal o.a. pionier-trekteller Luc Van Schoor de indrukwekkende highlights van het voorbije decennium trekten presenteren en verkiezen we de ARDEA-vogelfoto 2015. De vogeldriedaagse naar de Oostkantons (in volle kraanvogeltrek-periode) wordt officieel gelanceerd (snel inschrij-

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 27 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich abonneren op het natuurstudietijdschrift Natuur.focus en het ornithologisch blad Natuur.oriolus aan telkens 8,5 euro. Beide tijdschriften samen kosten 14,50 euro.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 7 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid. Daar het bestuur niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van brand, worden de rokers er uitdrukkelijk op gewezen dat zij dit doen op eigen risico.

Alle betalingen dienen te gebeuren op volgende rekening:
BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder"**.

Met dank aan de fotografen van naaststaande fotoreportage:
Dirk Vandorpe, Luk Smets, Walter Decoene, Wout Janssens

Contactpersonen

Voorzitter: info@hobokensepolder.be
Danny Jonckheere, Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken, 03/828.64.03

Conservator Hobokense Polder: conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, Jan de Groofstraat 13, 2610 Wilrijk, 03/216.93.62

Redactie en lay out Polder.blad: tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:
leden@hobokensepolder.be - webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Geleide wandelingen: wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, Zomerdijklaan 4, 2660 Hoboken, 03/828.37.60

Goudklompjes:
Paarden en runderen:
André Van Langenhove, Zevenbergenlaan 8, 2660 Hoboken, 03/288.00.81
Natuurbeheer en contacten voor scholen:
Roger Desmedt, Vlaamse Kunstlaan 68/3, 2020 Antwerpen, 03/ 237 97 47

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?
Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Website: www.hobokensepolder.be
Raadpleeg deze website voor achtergrondinformatie, foto's en videoclips van activiteiten, de geschiedenis van de Hobokense Polder, laatste info, ...

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Volg ons op Facebook

Onze afdeling heeft een **open bestuur**. De bestuursvergaderingen vinden in principe plaats op de **derde donderdag van de maand om 20 u in zaal Moretus, Berkenrodelei 34 te Hoboken**. Alle leden zijn welkom. Zie verder in het tijdschrift voor eventuele wijzigingen.

De Mortelen

***Natuurpunters
beleven
de lente***

De Maasheggen

BELEGING

VESTING T GANNETRUH

De Westhoek

Activiteitenkalender

Activiteiten, waar je je op voorhand moet voor inschrijven, zijn in vet gemarkeerd.

- Zo 5 juli Zwerfvuilactie Hobokense Polder
Zo 12 juli Bijenhotels maken
Za 18 juli **Natuurbeheer in de Hollebeekvallei**
Vr 24 juli **Halsbandparkiet-slaaptrek-tellingen**
Zo 26 juli Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Zo 2 aug Zwerfvuilactie Hobokense Polder
Zo 9 aug Mechels Broek (halve dag)
Zo 16 aug Vlinderwandeling in de Hobokense Polder
Vr 21 aug **Halsbandparkiet-slaaptrek-tellingen**
Za 22 aug Vogelverrassingstocht Ardea
Do 27 aug Bestuursvergadering (Moretus) - 4de dond.!!
Zo 30 aug Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Zo 6 sep **Fietstocht: Groene gordel (halve dag)**
Zo 6 sep **Nat. Park De Biesbosch (Ardea)**
Zo 6 sep Zwerfvuilactie Hobokense Polder
Zo 13 sep Open Monumentendag in de Polder
Do 17 sep Bestuursvergadering (Moretus)
Za 19 sep Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Za 26 sep Infomoment Behaag Natuurlijk
Za 26 sep Herfstbijeenkomst Ardea

Natuurbeheer: Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.
Voor info: contacteer André Van Langenhove,
03/288 00 81
Info natuurbeheer scholen: Roger Desmedt, 03/237 97 47

Artikels voor het volgende Polder.blad - met verschijningsdatum 1 oktober 2015 - dienen bij de redactie te zijn op **31 augustus 2015**
(zie colofon, blz. 30)

www.hobokensepolder.be